HAKEMLİ

MALA ZARAR VERME SUÇUNUN NİTELİKLİ VE NETİCESİ SEBEBİYLE AĞIRLAŞMIŞ HÂLLERİ (TCK M.152)

Veysel Candan CANOĞLU*

Bu makale hakem incelemesinden geçmiştir ve TÜBİTAK – ULAKBİM Veri Tabanında indekslenmektedir.

* Dr. Öğr. Üyesi, Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı.

E-posta: veysel.canoglu@kocaeli.edu.tr **ORCID:** 0000-0003-1244-8737

Makale geliş tarihi: 1 Temmuz 2025 **Makale kabul tarihi:** 12 Eylül 2025

MALA ZARAR VERME SUÇUNUN NİTELİKLİ VE NETİCESİ SEBEBİYLE AĞIRLAŞMIŞ HÂLLERİ (TCK M.152)

ÖZ

Mala zarar verme suçunun nitelikli hâlleri, Türk Ceza Kanunu (TCK) m.152'nin ilk iki fıkrasında düzenlenmektedir. İlk fıkradaki nitelikli hâller, genel olarak suçun, kamu görevlisi gibi belirli kişilere ait olan mallar ile ağaç gibi belirli mallara karşı işlenmesinden dolayı suçun maddi konusu ve mağdur unsurlarıyla ilişkilidir. Ayrıca öç almak amacı şeklinde manevi unsuru ilgilendiren bir nitelikli hâl de mevcuttur. İkinci fıkradaki nitelikli hâller ise yangın çıkartmak veya kimyasal silah kullanmak gibi fiilin işlenmesiyle ilgili olarak üç bentte yer almaktadır. Mala zarar verme suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâli ise TCK m.152/3'te suçun işlenmesi sonucunda haberleşme, enerji ya da demiryolu veya havayolu ulaşımı alanında kamu hizmetinin geçici de olsa aksaması durumunda söz konusu olmaktadır. Çalışmamızda, TCK m.152'de düzenlenen mala zarar verme suçunun nitelikli hâlleri ile neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâlleri, doktrinde yer alan görüşler ve yargı mercileri tarafından verilen kararlardan yararlanılmak suretiyle ele alınmaktadır. Ayrıca Fransız Ceza Kanunu'ndaki düzenlemelerden de örnekler verilerek bu hâllerden bir kısmının değiştirilmesine ve yeni hâllerin eklenmesine dair önerilerimize yer verilmektedir.

Anahtar kelimeler: Mülkiyet hakkı, mala zarar verme, nitelikli hâl, neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç, kamu görevlisi.

THE QUALIFIED CASES AND THE AGGRAVATED CASES BY RESULT OF THE CRIME OF DAMAGE TO PROPERTY (TPC ART.152)

ABSTRACT

The qualified cases of the crime of damage to property in the first paragraph of art.152 of the Turkish Penal Code (TPC) are generally related to the material subject and victim elements of the crime, as the crime is committed against property belonging to certain persons, such as public officials or certain property, such as trees. There is also a qualified case related to the moral element in the form of the aim of revenge. The qualified cases in the second paragraph are related to the commission of the act such as starting a fire or using chemical weapons. The aggravated cases by result of the crime is mentioned in art.152/3 of the TPC in the event of temporary disruption of public service in the field of communication, energy or railway or air transport as a result of the commission of the crime. These cases are examined by making use of the opinions in the doctrine and the decisions of the courts of jurisdiction. Afterwards, our suggestions regarding the amendment of some of these cases and the addition of new cases are given. We also cite similar articles from the French Penal Code as examples.

Keywords: Property right, damage to property, qualified case, aggravated case by result, public official

GİRİŞ

Anayasa m.35'te belirtildiği üzere herkes, mülkiyet hakkına sahiptir. Bu hakkın korunmasına yönelik birtakım suç tipleri bulunmaktadır. Mala zarar verme suçu, bu suç tipleri arasında mağdurun iradesinin etkilenmesi veya mağdurun fiziksel veya psikolojik açıdan zarar görmesi gibi hususlara bakılmaksızın doğrudan malın zarar görmesini esas alan bir suç tipidir. Nitekim korunan hukuki değer, genel olarak mülkiyet hakkıdır. Bu suçun temel şekli, TCK m.151'de düzenlenmektedir. TCK m.152'nin ilk iki fıkrasında suçun nitelikli hâllerine yer verilmektedir. Üçüncü fıkrasında ise neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâli bulunmaktadır. Bu hâllerin sayıca fazla ve özellikle kapsam olarak geniş olduğunu söylemeliyiz. Çalışmamızda, doktrindeki görüşlerden ve Yargıtay kararlarından yararlanarak mala zarar verme suçunun nitelikli hâlleri ile neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâllerine dair açıklamalarımızı yapmaktayız. Mukayeseli hukuk açısından ise Fransız ceza hukukuna bakmaktayız. Bu kapsamda ilk olarak mala zarar verme suçunun temel şekline dair genel açıklamalarda bulunduktan sonra, TCK m.152'de düzenlenen suçun nitelikli hâlleri ile neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâllerini, maddenin fıkra ve bentlerindeki sistematiği izleyerek ayrı başlıklarda ele almaktayız. Son olarak bu hâllere dair değişiklik yapılmasına ilişkin görüş ve önerilerimize yer vermekteyiz. Burada, Fransız Ceza Kanunu'ndan da yararlanmak suretiyle TCK m.152'ye yeni hâllerin eklenmesine dair düşüncemizi açıklamaktayız.

I. GENEL OLARAK

Mala zarar verme suçu, 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'nun (ETCK) cürümler başlıklı ikinci kitabının mal aleyhinde cürümler başlıklı onuncu babının "*Nası izrar*" başlıklı yedinci faslı altında yer almaktaydı. Suçun temel şekliyle nitelikli hâlleri, ETCK m.516'da düzenlenmekle beraber, suçun diğer nitelikli hâllerine dair hükümler takip eden hükümlerde bulunmaktaydı. Burada yer alan nitelikli hâllerin büyük oranda TCK'ya eklendiği ifade edilebilir. Öyle ki bu ekleme yapılırken değişikliklerle kapsamın genişletildiği de ileri sürülebilir. Örneğin ETCK m.516'da suçun konusunu oluşturan ağacın meyveli olması veya gezi yerinde olması şeklindeki sınırlandırmalar kaldırılarak her türlü ağaç nitelikli hâlin kapsamına alınmış; suçun, yakıcı ve patlayıcı madde kullanılarak motorlu taşıt araçları üzerinde işlenmesine dair hükümdeki motorlu taşıt araçları ibaresi kaldırılmış ve suçun işlenme

biçiminin kapsamı genişletilmiştir. Buna karşın, ETCK m.517'de suçun beş ve üzeri kişinin birleşmesi suretiyle işlenmesine benzer bir nitelikli hâle TCK'da yer verilmemiştir.

Mala zarar verme suçunun temel şekline TCK m.151'de bulunmaktadır. Suçun nitelikli hâlleri, TCK m.152'nin ilk iki fıkrasında hüküm altına alınmaktadır. Toplam yedi bentten oluşan ilk fıkrada, suçun kamu görevlisi gibi belirli kişilerin mallarına karşı işlenmesinin yanı sıra, malın kamu hizmetine tahsis edilmesi ve birtakım felaketlere karşı korunmaya tahsis edilen belirli mallara karşı işlenmesi gibi genel olarak suçun maddi unsurlarından mağdur ve konuya ilişkin nitelikli hâllerin bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte suçun "görevinden ötürü öç almak amacıyla" şeklinde manevi unsuru ilgilendiren nitelikli hâli de mevcuttur. TCK m.152'nin ikinci fıkrasındaki nitelikli hâllerin esasen fiil unsuruyla ilişkili olduğu söylenebilir. Nitekim burada patlayıcı madde kullanmak, taşkına neden olmak ve kimyasal silah kullanmak gibi birtakım yöntemlerle suçun işlenmesinden söz edilmektedir. TCK m.152'nin üçüncü fıkrasında ise neticesi sebebiyle ağırlaşmış mala zarar verme suçuna dair bir cümleden ibaret olan bir hükme yer verilmektedir.

Diğer kanunlara bakıldığında TCK m.151 ve TCK m.152'ye atıfta bulunulduğu görülebilmektedir. Örneğin 7126 sayılı Sivil Savunma Kanunu m.55'te "Sivil Savunmaya mahsus veya bu işe yarayan tesisleri kasten tahrip edenler veya hasara uğratanlar" hakkında TCK'daki mala zarar verme suçuna dair hükümlerin uygulanacağı belirtilmektedir. 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun m.17'de spor alanlarında mala zarar verme suçunun işlenmesi durumunda TCK'nın ilgili hükümlerine göre tayin edilecek cezanın yarı oranında artırılacağından söz edilmektedir. Yine spor alanları ile bu alanlarda bulunan eşyanın, mala zarar verme suçu açısından kamu malı hükmünde olduğu yazılmaktadır.[1] Bir diğer düzenleme ise 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu (TMK) m.4'te yer almaktadır. Bu maddede, TCK m.151 ile TCK m.152'de yer alan suçların TMK m.1'de belirtilen amaçlar doğrultusunda suç işlemek üzere kurulmuş

[1] 6222 sayılı Kanun m.17'de, esasen kamu malı olmasa bile TCK m.151'in uygulanması açısından bunların kamu malı sayılacağı belirtildiğinden bunlara karşı işlenen suçtan dolayı TCK m.152/1-a'ya gidilmektedir. Bununla beraber uygulamaya bakıldığında diğer nitelikli hâllerin gerçekleşebildiği de görülebilmektedir. Bkz. Adem Avcı, *Türk Ceza Hukukunda Sporda Düzensizlik ve Şiddet* (İstanbul: On İki Levha, 2020), 238-245.

bir terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi durumunda terör suçu sayılacağı belirtilmektedir. İşte bunlar gibi başka mala zarar verme suçuna dair birtakım nitelikli hâller bulunmaktadır. Ancak çalışmamızda TCK m.152'de yer alan hâlleri ele almaktayız.

II. MALA ZARAR VERME SUÇUNUN TEMEL ŞEKLİ

Mala zarar verme suçuyla korunan hukuki değer mülkiyet hakkıdır.[2] Keza madde metninde suçun maddi konusu olan malın başkasına ait olduğundan söz edilmektedir. Malın mülkiyetine sahip olan kişinin buna zarar vermesi durumunda kural olarak TCK m.151'deki suç oluşmamaktadır.[3] Malın zilyediyle malikinin farklı kişiler olduğu hâllerde zilyedin bu mala zarar vermesi durumunda suçun oluşması mümkündür.[4] Malın birden

[2] Nevzat Toroslu, *Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Savaş, 2018), 160; Köksal Bayraktar, "Mala Zarar Verme." *Özel Ceza Hukuku – Cilt IV – Malvarlığına Karşı Suçlar*. İstanbul: On İki Levha, 2018, 406; Bu suçla korunan hukuki değer genel olarak mülkiyet hakkı olmakla birlikte örneğin bu suça göre daha özel bir norm niteliğinde olan TCK m.153 açısından ayrıca bireylerin din ve vicdan özgürlüğünün korunduğu söylenebilir. Bkz. Mehmet Emin Alşahin, *Yargıtay Kararları Işığında Mala Zarar Verme Suçları* (Ankara: Turhan, 2010), 118; Ayrıca suçun maddi konusunun hayvan olduğu TCK m.151/2 yürürlükteyken dahi korunan hukuki değerin, hayvanın yaşamı yerine mülkiyet hakkı olduğu belirtilmekteydi. Bkz. Burcu Dönmez, "Hayvanlara Yönelik İşlenen Suçlar," *Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi* 8, no. Özel (2013): 905, 906; YCGK, E. 2021/9, K. 2022/174, 15.03.2022, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Keza FCK m.322-1'deki suç açısından da hukuki konu mülkiyet hakkıdır. Valérie Malabat, *Droit Pénal Spécial* (Paris: Dalloz, 2020), 581.

[3] Yazar, binadaki kolonun kesilmesi durumunda, eğer kesen kişi malik ise bu durumda suçun tipiklik unsurunun oluşmadığını, kolonu zilyedin kesmesi hâlinde ise suçun oluştuğunu ileri sürerek malikin rızasının olması durumunun detaylı şekilde ele alınması gerektiğini belirtmektedir. Bkz. Mahmut Kaplan, "Binalarda Kolon Kesme Eylemlerinin Ceza Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi," *THD*, no. 204 (2023): 21, 22.

[4] Suçun maddi unsurları açısından korunan hukuki değerin arz ettiği önem nedeniyle zilyetlik ile mülkiyet arasındaki hususa dair açıklama yapılmasında yarar vardır. Malvarlığına karşı suçlar başlığı altında düzenlenen suçlara bakıldığında, bir kısım suçlarda mülkiyet hakkıyla birlikte zilyetlik hakkının da korunduğu görülebilmektedir. Ancak mala zarar verme suçunun temel şekliyle yalnızca mülkiyet hakkının korunduğu, buna karşın zilyetlik hakkının korunmadığı

fazla kişiye ait olması durumunda, yine korunan hukuki değerden hareketle suçun oluşabileceği söylenmelidir.[5] Bu durumda fail, ortak mülkiyete konu olsa da başkasının malına zarar vermektedir. Bu bakımdan malın ortak veya

söylenmelidir. Nitekim mülkiyet hakkı ile zilyetlik hakkı arasındaki temel farklardan birisi malın kullanılmasına ilişkindir. Türk Medeni Kanunu m.683'te malik olan kimsenin o mal üzerinde istediği gibi tasarrufta bulunma yetkisine sahip olduğu belirtilmektedir. Bununla beraber devamında yer alan hükümlere bakıldığında örneğin bütünleyici parçalar gibi mülkiyet hakkının, ilgili mal üzerindeki kullanımının zilyetlik hakkına göre daha geniş olduğuna dair birtakım düzenlemelere yer verildiği görülebilmektedir. Buna karşın zilyet olan kimse ancak zilyetliğin kendisine devrine dair kurallar kapsamında o mal üzerinde tasarrufta bulunma yetkisine sahip olabilmektedir. Aksi takdirde örneğin güveni kötüye kullanma suçu oluşabilmektedir. Bu bakımdan zilyedin mal üzerindeki yetkisinin malikinkine göre genel olarak daha dar olduğu ifade edilmelidir. Yine de malikin sahip olduğu mal üzerinde istediği gibi tasarrufta bulunma yetkisi hukuk kurallarına uygun olmalıdır. Nitekim bir kimsenin sahibi olduğu bir malı yakması, mala zarar verme suçunu oluşturmasa bile duruma göre TCK m.170 gibi suçların oluşmasına sebebiyet verebilmektedir. Ayrıca benzer bir tartışma hırsızlık suçu açısından yapılmaktadır. Ancak TCK m.141'de ek olarak zilyedin rızasından söz edildiğinden varılan sonuç farklı olabilmektedir. Yani bu durumda suç oluşmayabilmektedir. Bkz. Hakan Hakeri ve Derya Tekin, *Tartışmalı Sorularla Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Adalet, 2022), 292.

[5] Nur Centel, Hamide Zafer ve Özlem Çakmut, *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar Cilt: I*, (İstanbul: Beta, 2021), 433, 434; İsmail Gürocak, "Türk Ceza Kanunu'nda "Mala Zarar Verme" ve "İbadethanelere Ve Mezarlıklara Zarar Verme" Suçları," *TBB Dergisi*, no. 94 (2011): 158; TCK m.151'deki düzenlemeye benzer şekilde FCK m.322-1'de de malın başkasına ait olmasından (un bien appartenant à autrui) söz edilmektedir. Fransız doktrinindeki hâkim görüşe ve Fransız Yargıtayına göre malın faille birlikte başkasına ait olması hâlinde, diğer bir deyişle malın kısmen de olsa başkasına ait olması durumunda bu suçun oluşacağı kabul edilmektedir. Bkz. Malabat, *Droit Pénal Spécial,* 580; Evan Raschel, *Droit Pénal* (Paris: Ellipses, 2024), 447; Jean-Philippe Vicentini, *Fiches De Droit Pénal Spécial* (Paris: Ellipses, 2024), 157; Boukari Laouali Chaibou, *Droit Pénal Spécial* (Paris: Le Lys Bleu, 2022), 80; Michèle-Laure Rassat, *Droit Pénal Spécial - Infractions Du Code Pénal* (Paris: Dalloz, 2018), 83; Eşlerden birisinin, evlilik birliği kapsamında alındığı için ortak mülkiyete konu olan bir eşyaya zarar vermesi nedeniyle Fransız Yargıtayı, FCK m.322-1'de yer alan hükümlerin failin tek başına sahip olmadığı taşınır ve taşınmaz mallar açısından da uygulanacağını belirterek suçun oluştuğu yönünde karar vermiştir. Bkz. Fr. Y. CD, T:05.09.2001, No:01-82.077, www.legifrance.gouv.fr, Erişim Tarihi: 22.10.2024.

elbirliğiyle mülkiyeti hâlinde, diğer bir ifadeyle kısmen de olsa başka bir kişiye ait olması durumunda maddi konu sağlanmaktadır.[6]

Malın taşınır[7] veya taşınmaz olması mümkündür.[8] Katı, sıvı veya gaz hâlinde mallar da bu kapsama girmektedir.[9] Malın ekonomik açıdan belirli bir değeri olabileceği gibi, sadece manevi açıdan önem arz etmesi durumunda da bu mal suçun maddi konusunu oluşturabilmektedir.[10]

---

[6] Erem, *Türk Ceza*, 630; Toroslu, *Ceza Hukuku*, 160; Bayraktar, *Özel Ceza*, 127; Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Ceza,* 697; Alşahin, *Yargıtay Kararları*, 14; Bakıcı ve Yalvaç, *5237 Sayılı,* 407; Raschel, *Droit Pénal*, 447; Chaibou, *Pénal Spécial,* 80; Rassat, *Pénal Spécial*, 83.

[7] TCK'nın kabul edildiği ve yürürlüğe girdiği ilk metinde m.151/2'deki suçun maddi konusu hayvan idi. Buna göre suçun maddi konusunun sahipli hayvan olması ve belirtilen fiillerin işlenmesi durumunda anılan hüküm kapsamında failin cezai sorumluluğuna gidilmekteydi. Hayvan haklarının yeterli bir düzeyde korunmadığına dair tartışmaların bir sonucu olarak bu fıkra, 09.07.2021 kabul tarihli ve 7332 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu İle Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun m.17 ile yürürlükten kaldırılmıştır. Anılan Kanun m.12 ile 24.06.2004 kabul tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'na eklenen m.28/A başta olmak üzere hayvanlara karşı işlenen birtakım fiillerin karşılığında hapis cezası ve adli para cezası öngörülerek daha detaylı bir düzenleme yoluna gidilmiştir. Bununla birlikte Fransız ceza hukukunda hayvanlar açısından bu tür bir ayrımın olmadığı söylenebilir. Esasen bir eşyaya zarar vermekle yaşayan bir hayvana zarar vermek arasında kuşkusuz önemli bir fark vardır. Yine de Fransız ceza hukukunda hayvanların insanlardan farklı olduğu ve eşya kavramıyla birlikte ele alındığı gözetildiğinde hayvanların da bu madde kapsamında bir mal olarak kabul edilmesi yoluna gidilmektedir. Bkz. Marie-José Littmann-Martin, "La Protection Pénale De L'environnement En Droit Français," içinde *Site Contaminés: En Droit Comparé de L'Environnement* (Paris: Pulim, 1995), 185; Rassat, *Pénal Spécial*, 79; Yannick Joseph-Ratineau, *La Privatisation De La Répression Pénale Tome 1* (Paris: Connaissances et Savoirs, 2017), 111; Failin başkasına ait arıları öldürmesi nedeniyle anılan suçun oluştuğuna dair karar için bkz. Fr. Y. CD, T:04.01.2017, No:15-86.401, www.legifrance.gouv.fr, Erişim Tarihi: 22.10.2024.

[8] Joseph-Ratineau, *La Privatisation*, 111.

[9] Centel, Zafer ve Çakmut, *Kişilere*, 434.

[10] Sulhi Dönmezer, *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler* (İstanbul: Beta, 2004), 556; Toroslu, *Ceza Hukuku*, 160; Centel, Zafer ve Çakmut, *Kişilere*, 435; Bayraktar, *Özel Ceza*, 129; Veli Özer Özbek, Koray Doğan ve Pınar Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Seçkin, 2024), 697.

Madde metninde bir sınırlandırmaya yer verilmediğinden herkes bu suçun faili veya mağduru olabilmektedir. Biraz önce ifade edildiği üzere ortak mülkiyete konu bir mala zarar verilmesi durumunda bir kişi aynı suçun hem faili hem mağduru olamayacağından bu kişi fail olarak kabul edilmelidir. Malın mülkiyetinin tüzel kişiye ait olduğu durumlarda da suç oluşabilmektedir. Bir sınırlandırma olmadığından kamu[11] ve özel hukuk tüzel kişileri suçtan zarar gören olabilmektedir.[12]

Fiil unsuru açısından bakıldığında, TCK m.151'de "mala zarar vermek" gibi bir ibare yerine, altı adet seçimlik harekete yer verildiği görülmektedir. Bunların işlenmesi açısından bir sınırlandırma öngörülmediğinden serbest hareketli olduğu söylenmelidir.[13] Doktrinde[14] aksi savunulsa da madde metninde ihmale dair bir ibareye yer verilmediğinden suçun ancak icrai hareketle işlenebilmesi mümkündür.[15] Örneğin sel birisinin malına zarar verirken kişinin bunu görüp pasif bir davranış sergilemesi durumunda bu suç oluşmamaktadır.[16] Netice genel olarak hareketten ayrılabilmektedir. Bu nedenle maddi suç özelliği göstermektedir. Bu bakımdan suçun teşebbüse

[11] Örneğin Sağlık Bakanlığı, Devlet tüzel kişiliği bünyesindedir. Buna bağlı bir ambulansa zarar verilmesi durumunda suçtan zarar gören Sağlık Bakanlığı (Devlet) olduğundan müşteki hatta katılan da olabilmektedir. Bundan dolayı birtakım hak ve yükümlülüklere de sahip olabilmektedir. Bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2022/16149, K. 2023/1763, 05.04.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[12] Toroslu, *Ceza Hukuku*, 161; Centel, Zafer ve Çakmut, *Kişilere*, 433; Patricia Vannier, *Le Droit Pénal Spécial En Tableaux* (Paris: Ellipses, 2024), 76; Emmanuel Dreyer, *Droit Pénal Spécial* (Paris: Ellipses, 2016), 384.

[13] Bayraktar, *Özel Ceza*, 135.

[14] Dönmezer'e göre ETCK m.516'daki bu suç genel olarak ani hareketle işlenebilmektedir. Ancak mütemadi suç şeklinde işlenmesi de mümkündür. İşte bu durumda fiil ihmal şeklinde işlendiğinde mütemadi suç söz konusu olabilmektedir. Bkz. Dönmezer, *Kişilere ve Mala*,561, 562; Örneğin bitkilere su vermeyerek onların kurumasına neden olunması durumunda bu suç oluşabilmektedir. Bkz. Centel, Zafer ve Çakmut, *Kişilere*, 438; Bayraktar, *Özel Ceza*, 135; Turabi, *Mala Zarar*, 80.

[15] Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Ceza,* 701; Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem ve Rıfat Murat Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku* (Ankara: Seçkin, 2024), 739.

[16] Dreyer, *Pénal Spécial*, 385.

elverişli olduğu söylenmelidir.[17] Netice açısından bir zararın ortaya çıkması aranmaktadır. Bu yönüyle bir zarar suçu olduğu ifade edilmelidir.[18] Zararın bütün malı kapsamasına gerek yoktur. Nitekim madde metninde yazıldığı

[17] Suç, seçimlik hareketli olduğundan bunlardan birisinin işlenmesi yeterlidir. Bu bakımdan malın en hafif şekilde zarar görmesi yeterli olduğundan, malın yok edilmemesi durumunda suçun tamamlandığı söylenmelidir. Bkz. Ayhan Önder, *Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar* (İstanbul: Filiz, 1994), 467; Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/11768, K. 2023/3227, 31.05.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[18] Centel, Zafer ve Çakmut, *Kişilere*, 449; Bayraktar, *Özel Ceza*, 137; Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Ceza*, 701; Gürocak, "Türk," 164.

üzere malın kısmen zarar görmesi de yeterlidir.[19] Yine de zararın belirli bir boyuta[20] ulaşması aranmaktadır.[21]

---

[19] Tezcan, Erdem ve Önok, *Teorik*, 745; Zararın kısmi giderilmesi TCK m.168 açısından belirsizliğe neden olabilmektedir. Ayrıca mağdurun rızasının aranması ona karşı baskı yapılmasına da yol açabilmektedir. Bkz. Hüseyin Eker, "Mala Karşı İşlenen Suçlarda Etkin Pişmanlık (5237 Sayılı TCK'nın 168. Maddesi)," *TBB Dergisi*, no. 100 (2012): 376, 377.

[20] FCK'da zararın hafifliği, suçun türü açısından önem arz etmektedir. FCK'nin ilk maddesine göre suçlar, ağırlıklarına göre cürüm, cünha ve kabahat olarak sınıflandırılmaktadır. FCK m.322-1'in ilk fıkrasındaki suç için zararın hafif olmaması gerekmektedir. Aksi takdirde, FCK'nin düzenleyici işlemler kısmının kabahatler başlıklı altıncı kitabının mala karşı kabahatler başlıklı üçüncü bölümünde (R631-1 à R635-8) yer alan kabahat oluşabilmektedir. Örneğin bir sprey boya kullanarak duvara resim çizilmesi veya yazı yazılması durumunda duvarın eski hâline getirilmesi zorlaşmış ya da imkânsız bir hâl almış veya değeri oldukça azalmışsa zarar hafif olmadığından kabahat yerine, FCK m.322-1'deki suç oluşabilmektedir. Bkz. Marie-Christine Sordino, "Street Art, De L'illicite Au Licite ? Du Délit À L'art? Une Redéfinition Des Frontières," *Revue De Science Criminelle Et De Droit Pénal Comparé*, no. 3 (2019): 603, 604; Julie Leonhard ve Catherine Ménabé, *Le Droit Pénal Spécial En Cartes Mantales* (Paris: Ellipses, 2023), 209; Vicentini, *Pénal Spécial*, 160; Dreyer, *Pénal Spécial*, 384; Frédérique Longère, "Droit Pénal Et Patrimoine Privé De La Personne : Une Relation Symbiotique Empreinte D'ambivalence," *içinde Personne Et Patrimoine En Droit: Variations Sur Une Connexion*, ed. Louis-Daniel Muka Tshibende (Bruxelles: Bruylant, 2014), 334; Fr. Y. CD, T:06.02.2002, No:01-82.646, www.legifrance.gouv.fr, Erişim Tarihi: 22.10.2024; Ancak zararın hafif olma kriterinin net olmaması nedeniyle belirsizliğin giderilmesi amacıyla bu kriterlerin kanunda açık bir şekilde düzenlenmesi gerektiği savunulmaktadır. Bkz. Sordino, "Street," 604.

[21] Örneğin bir arabanın camına bir ilan kağıdının yapıştırılması durumunda zarar yoksa suç oluşmamaktadır. Bkz. Faruk Erem, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Cilt III* (Ankara: Seçkin, 1985), 628; "Suça sürüklenen çocuklar ... ve ...'nin suça konu ... İlkokulunun girişinde bulunan bina duvarına kurşun kalemle "çocuklar küfür iyidir, aşkım hayat, ..., king, selam canım" şeklinde yazı yazdıkları olayda, duvara bu şekilde zarar da verildiğinden bahisle, suça sürüklenen çocukların kamu malına zarar verme suçundan mahkûmiyetlerine karar verilmiş ise de; suça sürüklenen çocukların savunmalarında, bahse konu yazıları kurşun kalemle yazdıklarını belirttikleri, 31.03.2020 tarihli Olay Yeri İnceleme Raporunda da suça sürüklenen çocukların savunmalarıyla örtüşür şekilde, yazılan yazının 5,27 cm uzunluğunda kurşun kalemle yazıldığı düşünülen bir yazı olduğunun belirtildiği, yazının boyutu ve kullanılan kalemin hemen silinebilme özelliği dikkate alındığında, olayda kamu malına zarar verilmesinden bahsedilmeyeceği"

Madde metninde taksire rastlanmadığından suçun manevi unsurunun kast olduğu söylenmelidir. Yine amaç ve saikten söz edilmediğinden özel kast aranmamaktadır.[22] Genel kast yeterli olmaktadır. Suçun olası kastla işlenmesi de mümkündür.[23]

Suçun takibi için ilgilinin şikâyette bulunması gerekmektedir.[24] Bu bakımdan suçun uzlaştırma kapsamında yer alan suçlardan birisi olduğu söylenmelidir.

III. MALA ZARAR VERME SUÇUNUN NİTELİKLİ HÂLLERİ

A. GENEL OLARAK

İlk olarak madde başlığından söz etmek isteriz. Bu suçla birlikte aynı bölümde düzenlenen birtakım suçların nitelikli hâllerine dair maddelerin başlıkları, "Nitelikli hırsızlık" (TCK m.142), "Nitelikli yağma" (TCK m.149) ve "Nitelikli dolandırıcılık" (TCK m.158) şeklindedir. Buna karşın TCK m.152'nin madde başlığı "Mala zarar vermenin nitelikli hâlleri" olup neden diğer maddelerde olduğu gibi "Nitelikli mala zarar verme" ibaresine yer verilmediğine anlam verememekteyiz. Keza yargı kararlarında da çoğunlukla "nitelikli mala zarar verme" denildiğini görmekteyiz.[25] Esas açısından bir

Bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/21024, K. 2023/5269, 09.10.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[22] Toroslu, *Ceza Hukuku*, 163; Doğan Soyaslan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Yetkin, 2020), 474; Dönmez, "Hayvanlara," 906; Gürocak, "Türk," 172; YCGK, E. 2021/9, K. 2022/174, 15.03.2022, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[23] Centel, Zafer ve Çakmut, *Kişilere*, 440; Bayraktar, *Özel Ceza*, 142; Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Ceza*, 704; Kaplan, "Binalarda," 24.

[24] "Mala zarar verme suçundan, şikayetten vazgeçme nedeniyle 5271 sayılı Kanun'un 223 üncü maddesinin sekizinci fıkrası uyarınca düşürülmesine…" Bkz. Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E. 2022/571, K. 2023/2622, 03.05.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[25] Yargıtay 2. Ceza Dairesi E. 2023/15484, K. 2024/22091, 31.12.2024, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Yargıtay 6. Ceza Dairesi E. 2024/3615, K. 2024/13448, 17.12.2024, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Yargıtay

farklılık arz etmese de yeknesak kullanım açısından anılan şekilde değişiklik yapılmasının isabetli olacağını belirtmek isteriz.

TCK'da mala zarar verme suçu m.151'de düzenlenmekle beraber, bu suçun özel bir tipi m.153'te bulunmaktadır. TCK m.152'nin esas aldığı suçun temel şekli açısından bu hususun ele alınmasında yarar vardır. İbadethane ve mezarlık gibi birtakım yerlere veya burada bulunan eklentilere zarar verilmesi, ETCK m.516/2-3'te suçun nitelikli hâlleri arasında kabul edilmekteydi. Diğer nitelikli hâllerden farklı olarak bu hüküm nitelikli hâl yerine, ibadethanelere ve mezarlıklara zarar verme başlıklı TCK m.153'te ayrı bir suç tipi olarak düzenlendiğinden TCK m.152'deki nitelikli hâllerin, TCK m.153'te yer alan suç açısından uygulanabilirliği gündeme gelebilmektedir. Örneğin toprak kaymasına neden olmak suretiyle mezarlığa zarar verilmesi şeklinde gelişen olayda, TCK m.153'te yer alan suça göre failin cezai sorumluluğuna gidilmesi durumunda, TCK m.152/2-b'de yer alan nitelikli hâl uygulanabilecek midir? TCK m.151'in madde başlığının "Mala zarar verme" olması, TCK m.152'deki hâllerin "Mala zarar verme suçunun" işlenişine ilişkin olduğunun belirtilmesi ve sistematik açıdan iki maddenin art arda olmasından dolayı TCK m.152'nin yalnızca TCK m.151'deki suça ilişkin olduğunu ve bu nedenle TCK m.153'teki suç açısından uygulanamayacağını söylemek isteriz.[26] Nitekim TCK m.153'teki suç açısından TCK m.152'deki hâllere açık bir atfın yapılması gerektiğine dair zorunluluğun dayanağı, TCK m.61/10'da "Kanunda açıkça yazılmış olmadıkça cezalar ne artırılabilir, ne eksiltilebilir, ne de değiştirilebilir." şeklinde ifade edilmektedir.

3. Ceza Dairesi E. 2023/16840, K. 2024/17703, 12.12.2024, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[26] Mevcut düzenleme açısından TCK m.152'de yer alan hâllerin TCK m.153'te yer alan suç açısından uygulanamayacağını düşünmekteyiz. Ancak TCK m.153 için TCK m.152'ye bakılmak suretiyle nitelikli hâllerin eklenmesi isabetli olabilecektir. Bir örnekle düşüncemizi açıklamak isteriz: Bir bisiklete yakarak zarar veren fail hakkında dört aydan üç yıla kadar olan hapis cezası veya adli para cezası bir katına kadar artırılıp verilebilmektedir. Buna karşın bir mezara yakarak zarar veren fail hakkında bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası veya adli para cezasına hükmolunabilmektedir. Mezarların toplumumuzdaki yeri gözetildiğinde cezanın daha ağır bir şekilde verilmesinin uygun olacağını düşünmekteyiz.

Nitelikli hâlin uygulanabilmesi için failin bunu bilerek işlemesi zorunludur.[27] Aksi takdirde somut olayda nitelikli hâl oluşsa bile fail bundan sorumlu tutulamamaktadır. [28] Keza Yargıtay, bir kararında suçun konusu olan eşyanın kamuya ait olduğu bilmeyen fail hakkında ilgili nitelikli halin uygulanamayacağını belirtmiştir.[29] Bununla beraber suçun temel şekliyle nitelikli hâli açısından birtakım farkların bulunduğu da bir gerçektir. Örneğin suçun temel şeklinden farklı olarak, TCK m.152'de ilgili bir ibareye yer verilmediğinden suçun takibi resen yapılmaktadır.[30]

Bir diğer fark yaptırıma ilişkindir. Suçun temel şeklinin yaptırımı dört aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası iken TCK m.152/1'e giren durumlarda yaptırım bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası olmaktadır. Dikkat edilirse adli para cezasından söz edilmemektedir. TCK m.152/2'ye giren durumlarda verilecek ceza bir katına kadar; TCK m.152/3'e giren durumlarda ise iki katına kadar artırılmaktadır. Yaptırıma ilişkin bu farklılık, maddi hukukun yanı sıra usul hukuku yönünden de farklı sonuçların ortaya

[27] Centel, Zafer ve Çakmut, *Kişilere*, 443.

[28] Failin zarar verdiği malın, örneğin kamu kurum ve kuruluşlarına ait olduğunu, afetlerden korumaya yarayan bir tesis olduğunu veya grev hâlinde işverenin kullanımında olduğunu bilmediği durumlarda nitelikli hâl uygulanmamalıdır. Bazı olaylarda failin kastının tespit edilmesi zorlaşabilmektedir. Örneğin failin bir otomobilin lastiklerini patlattığı bir olayda, otomobilin Jandarmanın hizmetinde olan bir sivil otomobil olması durumunda, failin bu otomobile dair bu özelliği bilip bilmediği araştırılmalıdır. Failin bu otomobilin kime ait olduğunu veya kimin kullanımında olduğunu araştırması şeklinde bir yükümlülüğün her olayda mutlak bir şekilde kendisine yüklenmesi söz konusu olamaz. Failin bilerek hareket ettiği net bir şekilde tespit edilemez ve olayda başka bir nitelikli hâl bulunmazsa failin mala zarar verme suçunun temel şeklinden dolayı cezalandırılması gerekir. Benzer şekilde suçun temel şeklinde olduğu gibi nitelikli hâller açısından da ayrıca belirtilmemişse özel bir saik veya amaç aranmamalıdır. Örneğin, failin TCK m.152/1-e açısından grev veya lokavtı kırma amacının olmaması veya TCK m.152/1-f açısından ideolojik saiklerle hareket etmemesinin manevi unsur açısından bir önemi bulunmamaktadır. Bununla birlikte TCK m.152/1-g'deki özel kastın istisna olduğunu eklemek isteriz.

[29] Yargıtay 6. Ceza Dairesi, E. 2020/3366, K. 2021/2457, 16.02.2021, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[30] YCGK, E. 2020/429, K. 2022/131, 01.03.2022, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

çıkmasına neden olabilmektedir. Bu çerçevede zamanaşımı[31], kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar, hapis cezasının ertelenmesi, uzlaştırma ve kamu davasının açılmasının ertelenmesi gibi birtakım kurumlar açısından farklı hükümler uygulanabilmektedir.

Aynı mala zarar verme suçu açısından somut olayda birden fazla nitelikli hâlin oluşması mümkündür.[32] Bu durumda yaptırımın belirlenmesi önem arz etmektedir. Örneğin aynı suçun temel şekli açısından TCK m.152/1'deki üç nitelikli hâl oluşmuşsa bu durumda bir yıldan dört yıla kadar olan hapis cezasının üç kat artırılmak suretiyle üç yıldan on iki yıla kadar hapis cezası olacağı söylenemez. Benzer şekilde TCK m.152/2'de cezanın bir katına kadar artırılacağı belirtilmekle beraber, yine her nitelikli hâl sayısı kadar artırılmamaktadır. Ayrıca nitelikli hâllerin farklı fıkralarda yer alması durumunda sadece en ağır olanından dolayı cezada artırıma gidilmemeli, ilgili hükümler sırasıyla tatbik edilmelidir. Bu kapsamda aynı suçun temel şekli açısından birden fazla nitelikli hâl oluşmuşsa öncelikle bunların hangi fıkrada düzenlendiği belirlenmelidir. Akabinde belirleme genel olarak şu esaslara göre yapılmalıdır.

(i) Diğer nitelikli hâller olmaksızın yalnızca TCK m.152/1'de yer alan birden fazla nitelikli hâl gerçekleşmiş ise fail hakkında bir yıldan dört yıla kadar hapis cezasına hükmolunmalıdır.

(ii) Diğer nitelikli hâller olmaksızın yalnızca TCK m.152/2'de yer alan birden fazla nitelikli hâl gerçekleşmiş ise TCK m.151'e göre belirlenen ceza bir katına kadar artırılmalıdır.[33]

[31] Yargıtay 6. Ceza Dairesi, E. 2023/5978, K. 2024/3392, 12.03.2024, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[32] Bununla beraber, aynı olayda birden fazla fiilin olmasına bağlı olarak birden fazla mala zarar verme suçu oluşabilir. Her bir suçun temel şekli açısından ayrı nitelikli hâllerin oluşması durumunda, failin cezai sorumluluğu gerçek içtima kurallarına göre belirlenmektedir. Örneğin bir siyasi partinin binasına taş atması üzerine gözaltına alınıp nezarethaneye konulan failin buradaki eşyalara zarar vermesi durumunda fiiller ayrı olacağı için TCK m.152/1-a ve TCK m.152/1-f uygulanabilmektedir.

[33] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/20555, K. 2023/4998, 02.10.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

(iii) TCK m.152/1 ve TCK m.152/2'de yer alan nitelikli hâller gerçekleşmiş ise fail hakkında bir yıldan dört yıla kadar belirlenen hapis cezası bir katına kadar artırılmalıdır.[34]

TCK m.61'e göre hâkim, hapis cezasını alt sınırdan uzaklaşarak belirleyebilmektedir. Bunun için cezanın ağırlaştırılmasına ilişkin durumun kararda gerekçeli bir şekilde belirtilmesi zorunludur.[35] Öyle ki cezanın alt sınırdan verildiği durumlarda dahi oluşan bütün nitelikli hâllerin yazılması önem arz etmektedir. Örneğin hâkim, birden fazla nitelikli hâlin bir farklılık yaratmayacağını düşünerek bunlardan bir tanesini hükme esas alır, kanun yolunda bu nitelikli hâlin oluşmadığı saptanır ve aleyhe değiştirme yasağı söz konusu olursa fail yalnızca suçun temel şeklinden sorumlu tutulabilmektedir. Bu yasağın olmadığı durumlarda diğer nitelikli hâlin uygulanması mümkünse de somut olayda araştırma yapılarak delillerin toplanması ve sanığa ek savunma verilmesi gerekebilmektedir. Ancak bunlardan dolayı yargılama uzayabilmektedir. Yine başka bir sorun nitelikli hâle ilişkin hükmün yürürlükten kaldırılması nedeniyle ortaya çıkabilmektedir. Nitekim cezanın infazı sürecinde hükümde gösterilen nitelikli hâl Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilebilir ya da kanun koyucu tarafından ilga edilebilir. Bu durumda lehe kanun geçmişe yürüyeceğinden fail hakkında artık suçun temel şeklinden dolayı cezaya hükmolunması gerekmektedir. Oysaki kararda diğer nitelikli hâle de yer verilmiş olsaydı alt sınırdan verilen ceza açısından bu tür bir durum söz konusu olmayabilirdi. Bu nedenlerden ötürü cezada

[34] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/1323, K. 2023/4037, 05.07.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Bir lisedeki müdür yardımcısına ait odanın penceresine benzin döküp yakılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/1601, K. 2023/4080, 05.07.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[35] Uygulamaya bakıldığında birçok dosyada suçun birden fazla nitelikli hâli gerçekleşmesine rağmen bunlardan bir tanesinin hükme esas alındığı, diğer nitelikli hâllerden hükümde söz edilmediği hatta mevcut olup olmadığının araştırılmadığı veya tartışılmadığı görülebilmektedir. Kanımızca yanlış olan bu uygulamanın nedeni olarak iş yükünün fazlalığı ve sözü edilen hususların hükme etki etmeyeceği ileri sürülebilmektedir. Oysaki aynı suç açısından gerçekleşmiş olan bütün nitelikli hâllerin araştırılarak hükümde gerekçeli bir şekilde açıklanması zorunludur. Nitekim cezanın belirlenmesi sürecinde olayda kaç tane nitelikli hâlin gerçekleştiğinin tespit edilmesi önem arz etmektedir.

artırıma gidilsin ya da gidilmesin bütün nitelikli hâllerin hükümde gerekçelendirilmesinin önem arz ettiğini vurgulamak isteriz.

Son olarak TCK m.152'deki nitelikli hâller, yalnızca cezayı ağırlaştırdığından bunlara ek olarak cezayı hafifleten nitelikli hâllerin düzenlenmesi düşünülebilir. Örneğin hırsızlık (TCK m.144, m.145), yağma (TCK m.150) ve dolandırıcılık (TCK m.159) suçlarında olduğu üzere mala zarar verme suçu açısından da daha az cezayı gerektiren nitelikli hâllere yer verilebilir. Özellikle malın değerinin az olması ile paydaş veya elbirliği ile malik olunan bir mala karşı suçun işlenmesi durumunda cezada indirime gidilmesini öngören düzenlemeye yer verilmesinde yarar vardır.

Bu açıklamalardan sonra, TCK m.152'deki nitelikli hâller aşağıda ayrı başlıklar altında ele alınmaktadır. Başlıklandırma yöntemi açısından doktrine bakıldığında, bu maddedeki nitelikli hâllerin, malın özelliği, mağdurun sıfatı ve kullanılan araçlar gibi çeşitli yönlerden başlıklara ayrıldığını görebilmekteyiz.[36] Biz, TCK m.152'deki fıkra ve bentlerin düzenlenmesindeki sıraya bağlı kalarak fıkraları üst bölüm, bentleri ise alt bölüm olarak başlıklandırmaktayız.

B. TCK M.152/1'DE DÜZENLENEN NİTELİKLİ HÂLLER

1-Genel Olarak

TCK m.152/1'de toplam yedi bentte yer alan nitelikli hâllerin genel özelliğinin malın sahibi ile malın kullanım veya tahsis amacına ilişkin olduğunu söyleyebiliriz. Bununla birlikte malın türü ile failin özel kastının da nitelikli hâller arasında düzenlendiği görülebilmektedir. Bu fıkradaki nitelikli hâllerin yaptırımı, TCK'nın kabul edildiği ilk metinde bir yıldan altı yıla kadar hapis cezasıyken 18 Haziran 2014 kabul tarihli ve 6545 sayılı Türk

[36] Soyaslan, ağırlatıcı nedenleri, mağdur ve suç konusuna bağlı nedenler, suçta kullanılan vasıtadan kaynaklanan nedenler ile haberleşme, enerji, demiryolu ve havayolu ulaşımının akması şeklinde üç başlık altında incelemektedir. Bkz. Soyaslan, *Ceza Hukuku*, 476, 477; Centel, Zafer ve Çakmut, mala zarar verme suçunun nitelikli hâllerini malın özelliklerinden kaynaklanan nedenler, mağdurun sıfatından kaynaklanan neden: Kamu görevlisinden öç alma saikinin bulunması, kullanılan araçtan kaynaklanan nedenler, mala zarar vermenin kamu hizmetinin aksamasına neden olması ve mala zarar vermenin terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi olmak üzere beş başlık altında incelemektedir. Bkz. Centel, Zafer ve Çakmut, *Kişilere*, 442-447.

Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun[37] m.65 ile üst sınır dört yıla indirilmiştir. Bununla beraber cezanın alt sınırı olan bir yılın, Anayasa m.2 ve m.13'e aykırılığı ileri sürülmüştür. Bu aykırılığın gerekçesi olarak kamu görevlisine kıyasen kamu malının daha fazla korunduğu gösterilmiştir. Nitekim TCK m.86'daki kamu görevlisine ilişkin nitelikli hâllerin gerçekleşmesi durumunda yaptırım adli para cezası iken, TCK m.152/1'deki kamuya ilişkin nitelikli hâlin oluşması durumunda ise yaptırım en az bir yıl hapis cezasıdır. Ancak Anayasa Mahkemesi, bire karşı oyçokluğuyla itirazın reddine karar vermiştir.[38]

2-Suçun Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Ait, Kamu Hizmetine Tahsis Edilmiş veya Kamunun Yararlanmasına Ayrılmış Yer, Bina, Tesis veya Diğer Eşya Hakkında İşlenmesi

Uygulamada en çok görülen nitelikli hâllerden birisinin TCK m.152/1-a'da düzenlenen nitelikli hâl olduğunu söyleyebiliriz. Bunun nedenlerinden birisi, bu nitelikli hâlin kapsamının diğerlerinin kapsamına göre daha geniş olmasıdır.[39] Bu nitelikli hâlden söz edilebilmesi için malın; yer, bina, tesis veya diğer eşya niteliğinde olması gerekmektedir. Bir arazinin, örneğin bir tarlanın yer olarak kabul edilmesi mümkündür. Bina ise konutu kapsayacak şekilde daha geniş bir anlama sahip olmaktadır.[40] Üstü kapalı olan geçici veya kalıcı yapılar bina olarak ele alınabilmektedir.[41] Bir bina aynı zamanda tesis olarak kullanılabilmektedir. Bununla beraber havuz ve oyun sahası gibi yerler de tesis olarak değerlendirilmektedir.[42] Diğer eşya şeklindeki ibare ile esasen geride kalan bütün malların kapsama dâhil edildiği ileri sürülebilmektedir. Otomobil, masa, telsiz, kıyafet, parktaki oyuncak ve bank gibi eşyaları örnek olarak gösterebiliriz.

[37] RG. 28.06.2014, S. 29044.

[38] AYM, E. 2015/47, K. 2016/11, 10.02.2016, RG. 25.02.2016, S. 29635.

[39] Süheyl Donay, *Türk Ceza Kanunu Şerhi* (İstanbul: Beta, 2017), 235.

[40] Osman Yaşar, Hasan Tahsin Gökcan ve Mustafa Artuç, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu 4. Cilt* (Ankara: Adalet, 2014), 4920.

[41] Yaşar, Gökcan ve Artuç, *Yorumlu*, 4920.

[42] Yaşar, Gökcan ve Artuç, *Yorumlu*, 4920.

İkinci olarak bu malların şu özelliklerden en az birisini taşıması aranmaktadır: Bir kamu kurum ve kuruluşuna ait olması; kamu hizmetine tahsis edilmiş olması; kamunun yararlanmasına ayrılmış olması. Malın kamuya ait olması gibi malın kamuyla ilişkili olduğu durumlarda, kamu yararı daha ağır olduğundan bu malın özel olarak korunması mümkündür.[43] Keza bu mallara verilen zarar büyük bir kitlenin zarar görmesine de yol açabilmektedir.[44] Bunun gibi nedenlerle bu nitelikli hâlin öngörüldüğü söylenebilir.

İlk olarak "ait" ibaresinden söz etmek gerekirse bu ibareden anlaşılması gereken mülkiyettir. Yani mal bir kamu kurum ve kuruluşunun mülkiyetine dâhil olmalıdır.[45] Kamu kurum ve kuruluşuna örnek olarak Devlet tüzel kişiliği kapsamında yer alan bakanlıklar, Danıştay, Sayıştay ve Emniyet Genel Müdürlüğü gibi kurum ve kuruluşlar ile belediye, TÜBİTAK ve üniversite gibi kamu hukuku tüzel kişilerini örnek olarak gösterebiliriz. TCK m.152/1-a'da belirtilen kamu kurum ve kuruluşları yalnızca kamu hukuku tüzel kişileriyle sınırlıdır.[46] YİBBGK'nin de kararına konu olmuş olay tarım kredi kooperatifleri ve birliklerinin niteliğinin belirlenmesine ilişkindir. Kararın verildiği zaman yürürlükte bulunan Anayasa m.123/1'de kamu tüzel kişiliğinin ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulacağından söz edilmekteydi. Bir tüzel kişiliğe dair belirli bir kanunda birtakım hükümlere yer verilmesinin doğrudan onu kamu hukuku tüzel kişisi yapmayacağını hemen belirtmek isteriz. Nitekim mülga 3186 sayılı Kanun, genel olarak tarım kredi kooperatifleri ve birliklerini konu almaktaydı. Anılan Kanun m.1'de bunların üreticiler tarafından kurulduktan sonra ticaret siciline tescil ve ilan ile tüzel kişilik kazanması nedeniyle YİBBGK, bunları kamu hukuku tüzel kişisi olarak kabul etme-

[43] Johan Dechepy-Tellier, "La Spécification En Droit Pénal Est-Elle En Voie De Disparaître ?," *Revue De Science Criminelle Et De Droit Pénal Comparé*, no. 4 (2017): 683.

[44] Donay, *Türk Ceza,* 235; Ali Parlar ve Muzaffer Hatipoğlu, *5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu 2. Cilt* (Ankara: Yayın, 2007), 1184; Sarıtaş, "5237," 168.

[45] Tezcan, Erdem ve Önok, *Teorik*, 740.

[46] Keza bu sınırlandırma özellikle tüzel kişinin malına karşı işlenen suçlarda önem arz etmektedir. Bkz. Selami Turabi, *Mala Zarar Verme Suçları* (Ankara: Seçkin, 2008), 60.

mekteydi.[47] Mevcut durumda Anayasa m.123'te kamu tüzel kişiliğinin kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulacağı yazılmaktadır. Ayrıca tarım kredi kooperatifleri ve birlikleri genel olarak 1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu'nda düzenlenmektedir. Anılan Kanun m.1'de üreticilerin tüzel kişilik kurabileceğinden söz edilmektedir. Yargıtay, bir kararında (A) Köyü Tarım Kredi Kooperatifinin özel hukuk tüzel kişisi olduğu yönünde karar vermiştir.[48]

Kamu ve özel hukuk tüzel kişiliği açısından temel hizmetlerden birisi olarak sağlık hizmeti üzerinde durulmasında yarar vardır. Bu hizmeti sunan hastanelerin göstermiş olduğu faaliyetin niteliğinden önce kamu hukuku tüzel kişisi olup olmadığı belirlenmektedir. Yargıtay kararlarına bakıldığında birer kamu hukuku tüzel kişisi olan veya bu kişiliğe tabi olan Devlet hastanelerinin[49], Devlet üniversitesine ait eğitim ve araştırma hastanelerinin[50],

[47] YİBBGK, E. 1985/6, K. 1986/1, 20.01.1986, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[48] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2020/26797, K. 2022/6487, 04.04.2022, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[49] Binada camın kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2022/11026, K. 2023/3010, 24.05.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Doktor masası ve EKG cihazına zarar verilmesine dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2022/15910, K. 2023/2155, 26.04.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Tedavi amacıyla hastaneye götürülmek üzere ambulansa alınan sanığın ambulanstaki eşyalara zarar vermesine dair karar için bkz. Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E. 2022/11608, K. 2023/21732, 27.09.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Devlet hastanesine ait ambulansın camının kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2022/16149, K. 2023/1763, 05.04.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Acil bölümündeki perdelerin yırtılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2022/15105, K. 2023/1563, 29.03.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[50] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2022/14672, K. 2023/845, 23.02.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

sağlık ocaklarının[51] ve aile sağlık merkezlerinin[52] birer kamu kurum ve kuruluşu olarak kabul edildiği görülebilmektedir.[53] Buna karşın özel hukuk tüzel kişiliğine sahip olan özel hastaneler, kamu kurum ve kuruluşu olarak kabul edilmemektedir.[54]

Bir malın kamu kurum ve kuruluşuna ait olup olmaması açıklanan hususlara göre belirlenmelidir. Eğer gereken inceleme yapılmadan bu nitelikli hâl uygulanmış ise Yargıtay duruma göre eksik araştırmadan dolayı hükmün bozulmasına karar verebilmektedir.[55] Örneğin bir karara konu olayda mezarlığa ait gasilhanenin duvarına yağlı boya ile yazı yazılmış olup bu duvarın bir kamu kurum ve kuruluşuna ait olup olmadığına dair gereken tartışma yapılmadığından kararı bozmuştur.[56]

Diğer yandan, eğer bu mal bir kamu kurum ve kuruluşuna ait ise diğer iki durum da mevcut olabilir. Örneğin bir belediyeye ait olan kaldırım ve parke taşları ile aydınlatma direkleri ve tabelalara zarar verilmesi durumunda bunlar, bir kamu kurumu ve kuruluşu olan belediyeye ait olduğu gibi aynı

[51] Sağlık ocağının kapısının kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/298, K. 2023/682, 16.02.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[52] Aile sağlığı merkezinin kapı ve camlarının, taş atılması ve tekmeyle vurulması suretiyle kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 6. Ceza Dairesi, E. 2022/276, K. 2023/19, 16.01.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[53] Bir hastanenin kamu veya özel hukuk tüzel kişisine ait olması bu hâlin uygulanmasına bağlı olarak şikâyet koşulu açısından da farklılık arz etmektedir. Karara konu olayda sanık tarafından bir özel hastaneye ait binanın camına ve bilgisayarlarına zarar verilmiş olup Yargıtay, burada suçun temel şekli oluştuğundan şikâyet şartının gerçekleştiğinin net bir şekilde belirli olmadığından bunun araştırılması gerektiğini belirtmiştir. Bkz. Yargıtay 6. Ceza Dairesi, E. 2021/5233, K. 2022/707, 25.01.2022, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[54] Yargıtay 6. Ceza Dairesi, E. 2021/5233, K. 2022/707, 25.01.2022, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[55] Yargıtay 3. Ceza Dairesi, E. 2021/5915, K. 2024/755, 17.01.2024, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[56] Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E. 2022/16556, K. 2023/21329, 20.09.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

zamanda kamu hizmetine tahsis edilmiştir.[57] Ancak malın kamu kurum ve kuruluşuna ait olması yeterli olduğundan ayrıca bu malın kamu hizmetine tahsis edilip edilmediği ile kamunun yararlanmasına ayrılıp ayrılmadığı her kararda incelenmemektedir.

Yargıtay kararlarına bakıldığında şunların kamu kurum ve kuruluşu olarak kabul edildiği görülebilmektedir: Devlet üniversiteleri[58] ile bunlara ait hastaneler[59], Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı huzurevleri[60], Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul ve liseler[61], Emniyet Genel Müdürlüğü[62],

[57] Yargıtay 3. Ceza Dairesi, E. 2021/3824, K. 2022/3476, 14.06.2022, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[58] Devlet üniversitesindeki kantinin demir parmaklıklarının kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E2022/6772, K. 2023/695, 20.02.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[59] Üniversite hastanesinin camına kiremit atılarak kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2021/10023, K. 2023/4382, 13.09.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[60] Huzurevinin kapısının kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 6. Ceza Dairesi, E. 2021/25925, K. 2023/96, 19.01.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[61] Milli Eğitim Bakanlığına ait okulun penceresine zarar verilmesine dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/12305, K. 2023/2235, 27.04.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Lisenin güvenlik kamerasının kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/10334, K. 2023/1648, 30.03.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; İlköğretim kantinindeki demir parmaklıkların kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2022/14979, K. 2023/1029, 06.03.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[62] Polis memurunun elinde bulunan telsizin anteninin kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2022/13142, K. 2023/544, 14.02.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Polisin görev yaptığı sırada giymiş olduğu üniformasının arkasında bulunan fosforlu polis şeklindeki kısmın yırtılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 13. Ceza Dairesi, E. 2020/7554, K. 2020/11828, 23.11.2020, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Karakolda bulunan cama yumruk atılarak kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi; E. 2023/21795, K. 2023/5362, 10.10.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Karakolda bulunan ahşap masaya yumruk atılarak masanın ucunun kırılmasına dair karar için

bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/11259, K. 2023/3999, 04.07.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Nezarethanenin duvarına tekme atarak sıvaların dökülmesine dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2022/13902, K. 2023/2856, 18.05.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Nezarethanenin demir parmaklıklarının kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/9924, K. 2023/2470, 04.05.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Nezarethanede bulunan ranza ve kapı camının kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2022/13894, K. 2023/2841, 18.05.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Dur ihtarına uymayan failin kaçarken sivil ekip otosuna çarpmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/9792, K. 2023/5440, 12.10.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Ekip otosunun dikiz aynasının kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2028/585, K. 2023/2786, 17.05.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Ekip otosunun farının kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2022/14599, K. 2023/728, 21.02.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Ekip otosunun arka bölmesinde bulunan koruma telininin elle çekilip kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/769, K. 2023/971, 01.03.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

muhtarlıklar[63], belediyeler[64], ceza infaz kurumları[65], adliyeler[66], Diyanet

[63] Muhtarlık binasındaki kamera kablolarının kesilmesine dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/4598, K. 2023/5439, 12.10.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Muhtarlık binasının camlarının kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2022/15683, K. 2023/212, 19.01.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[64] Belediyeye ait panonun camının kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/10004, K. 2023/5470, 12.10.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Belediye tarafından işletilen iskeledeki gişe camının kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2021/7581, K. 2023/847 23.02.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Belediyeye ait Sahipsiz Hayvanlar Doğal Yaşam Merkezinin girişinde bulunan bariyerlere çarparak zarar verilmesine dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/10663, K. 2023/2087, 24.04.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Belediyeye ait otobüs durağının camının kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 6. Ceza Dairesi, E. 2023/12089, K. 2023/9878, 05.04.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[65] Ceza infaz kurumunda hükümlü olarak kalan failin, duş alma yerindeki duş başlığını kırmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/10468, K. 2023/4398, 14.09.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Revirdeki dolabın camının kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/301, K. 2023/1438, 22.03.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Koğuştaki yatağın yakılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/6483, K. 2023/2066, 24.04.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Ceza infaz kurumuna ait yemek taşıma karavanasının yakılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/1323, K. 2023/4037, 05.07.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[66] Adliyede duruşma salonuna tutuklu girişinin yapıldığı kapıya sert bir şekilde vurularak zarar verilmesine dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/2842, K. 2023/1810, 05.04.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Duruşma salonundaki bilgisayarın kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/1845, K. 2023/2344, 02.05.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

İşleri Başkanlığına bağlı müftülükler[67] ve camiler.[68]

Mala zarar verme suçunun maddi konusu eğer bir kamu kurum ve kuruluşuna ait değilse bu durumda, diğer iki hususa bakılmaktadır. Bunlar, yer, bina, tesis veya diğer eşyanın kamu hizmetine tahsis edilmiş olması veya bunların kamunun yararlanmasına ayrılmış olmasıdır. Dikkat edilirse arada "veya" bağlacı kullanıldığından cezanın artırılabilmesi için sadece birisinin kapsamına girmesi yeterlidir. Örneğin mülkiyeti başka birisine ait olan bir yerin bir kamu kurumu tarafından kiralanması durumunda anılan yere verilen zararlar bu hâlin kapsamına girebilmektedir.[69] Bu durumda malikin kim olduğu kural olarak bir farklılık yaratmamaktadır.[70]

TCK m.152/1-a'da yer alan "kamunun yararlanmasına ayrılmış" ibaresinden söz etmek gerekirse kanımızca bu ibareden insanların, karşılığında belirli bir ücret ödediği ya da bedelsiz olarak yararlandığı yerler anlaşılmalıdır. Örneğin mülkiyeti bir özel hukuk tüzel kişisine ait olan bir malın kamu hizmetine tahsis edilmiş olması durumunda, bu mala karşı işlenen suç TCK m.152/1-a'daki nitelikli hâli oluşturmaktadır. Buna karşın aynı tüzel kişinin kamuya tahsis edilmemiş mallarına karşı işlenen suç açısından bu hâlin oluştuğundan söz edilemez. Bu iki husus açısından mülkiyetin kamuya ait olması yerine, tahsis ve ayrılma kriterleri önem arz ettiğinden her olayda bunların irdelenmesi gerekmektedir. Yargıtay bir kararında fuarı, kamunun yararlanmasına ayrılmış bir yer olarak kabul etmiş olup fuar alanındaki lambanın kırılması nedeniyle anılan nitelikli hâlin oluştuğu

[67] İl Müftülüğü Diyanet Yayınları Satış Bürosunun kapı kilitlerinin kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/1474, K. 2023/1036, 07.03.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[68] Camideki ses sistemi odasındaki hoparlörü almak için korumasının kırılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2022/15982, K. 2023/718, 21.02.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Caminin girişindeki ayakkabılık bölümünde yangın çıkarılarak ayakkabılığın ve içindeki eşyaların bir kısmının yakılmasına dair karar için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2022/15556, K. 2023/1143, 09.03.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[69] Centel, Zafer ve Çakmut, *Kişilere*, 442.

[70] Tezcan, Erdem ve Önok, *Teorik*, 740; Parlar ve Hatipoğlu, *5237 Sayılı,* 1184.

yönünde karar vermiştir.[71] Başka bir kararına konu olayda ise sanık, mağdurun başkanlığını yaptığı kooperatife ait olan halk otobüsleri terminalinde bulunan ve özel halk otobüsü şoförleri tarafından kullanılan büroya zarar vermiştir. Yargıtay, büronun kamunun yararlanmasına ayrılmış yer vasfında olmadığını belirtmiştir.[72]

TCK m.152/1-a'da yer alan diğer iki hâl birbirinden ayrı olsa da Yargıtayın verdiği kararlara bakıldığında bunların genellikle birlikte ele alındığı görülebilmektedir. Örneğin çay-kahve ihale işini alan özel bir şirkete ait olan makine, kamu kurumuna ait olmasa da kamu hizmetine tahsis edilmiş veya kamunun yararlanmasına ayrılmış eşya sayılarak TCK m.152/1-a'da yer alan nitelikli hâlin oluştuğuna karar verilmiştir.[73] Başka bir karara konu olayda, mülkiyeti bir özel telekomünikasyon şirketine ait olan telefon direkleri kesilmiştir. Yargıtay, bu şirketin bir özel hukuk tüzel kişisi olduğunu ancak suçun maddi unsurunun kamu hizmetine tahsis edilmiş olduğunu belirterek TCK m.152/1-a'daki nitelikli hâlin oluştuğu yönünde karar vermiştir.[74] Bir diğer kararda ise yine bir özel telekomünikasyon şirketine ait olan baz istasyonuna zarar verilmiş olup ilk derece mahkemesi tarafından TCK m.152/1-a'ya göre hüküm kurulmuştur. Ancak Yargıtay, baz istasyonunun kamunun hizmetine tahsis edilmiş olduğuna dair dosyada bir delil bulunmadığından sözü edilen nitelikli hâlden dolayı hüküm kurulmamasını ve bu gibi durumlarda malın

[71] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/14799, K. 2023/3991, 04.07.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[72] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2021/6296, K. 2021/11776, 09.06.2021, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[73] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2020/17554, K. 2020/14931, 09.12.2020, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[74] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2020/32241, K. 2022/9940, 23.05.2022, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Yine mülkiyeti bir özel telekomünikasyon şirketine ait olan baz istasyonunun havalandırma bölmesinin bulunduğu yerin sac kısımlarının kırıldığı bir olayda Yargıtay, benzer gerekçeyle TCK m.152/1-a'nın oluştuğunu belirtmiştir. Bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2016/14334, K. 2019/1009, 17.01.2019, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

kamu hizmetine tahsis edilip edilmediğinin belediye gibi ilgili kuruluşlara sorulduktan sonra konunun tartışılması gerektiğini belirtmiştir.[75]

Telekomünikasyondaki benzer değerlendirmelerin, elektrik dağıtım ve perakende şirketlerine ait mallara karşı işlenen mala zarar verme suçuna dair kararlarda da yapıldığı görülebilmektedir. Yargıtay bu şirketlerin de bir özel hukuk tüzel kişisi olması nedeniyle kamu kurum ve kuruluşu olarak değerlendirilemeyeceğini belirtmektedir. Ancak bu tür bir şirkete ait telefon direklerinin kesildiği[76], elektrik trafolarına zarar verildiği[77] ve elektrik panosunun kilidinin kırıldığı[78] olaylarda suçun maddi konusu kamu hizmetine tahsis edildiğinden TCK m.152/1-a'daki nitelikli hâlin oluştuğu yönünde karar vermiştir. Buna karşın, Yargıtay, yine bir elektrik dağıtım ve perakende şirketine ait depoya zarar verilen bir olayda, depo kamu hizmetine tahsis edilmediğinden nitelikli hâlin oluşmadığını belirtmiştir.[79]

Nitelikli hâlin oluşmadığına dair başka kararlara bakıldığında Yargıtay, bir özel hukuk tüzel kişisi olan petrol rafineri şirketine ait binaya karşı anılan suçun işlendiği bir olayda, bu bina kamu hizmetine tahsis edilmediğinden TCK m.152/1-a'daki nitelikli hâle göre cezanın ağırlaştırılmasını hukuka aykırı bulmuştur.[80] Başka bir karar ise tahsis edilme kavramı açısından önem arz etmektedir. Bir özel hukuk tüzel kişisine ait olan yeraltı döşemeleri, her ne kadar kamu hizmetinde kullanılacak olsa da henüz kamu hizmetine tahsis

[75] Yargıtay 17. Ceza Dairesi, E. 2016/16393, K. 2018/15109, 22.11.2018, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[76] Bu kararda zarar verilen telefon direklerinin kime ait olduğuna dair tartışmaya girilmeden bunların kamu hizmetine ayrılmış olmasının tespit edilmesiyle yetinilerek nitelikli hâl uygulanmıştır. Bkz. Yargıtay 17. Ceza Dairesi, E. 2016/16497, K. 2018/16630, 20.12.2018, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[77] Yargıtay 3. Ceza Dairesi, E. 2022/24163, K. 2022/7549, 09.11.2022, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[78] İstanbul BAM, 21. CD, E. 2020/1053, K. 2020/1029, 14.07.2020, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[79] Yargıtay 15. Ceza Dairesi, E. 2014/22349, K. 2015/27118, 18.06.2015, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[80] Yargıtay 16. Ceza Dairesi, E. 2015/5170, K. 2016/2254, 11.04.2016, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

ve devir işlemi tamamlanmadığından dolayı TCK m.152/1-a kapsamında değerlendirilmemiştir.[81]

Ayrıca belirtilmesinde yarar var ki bu nitelikli hâl açısından genel kast yeterlidir. Yani failin seçim döneminde yöneticileri zora sokmak veya kamu görevlisinden intikam almak gibi belirli bir saik veya amaçla hareket etmesi araştırılmaz. Keza kendisinden boşanmak isteyen eşiyle görüşmek için eşinin iş yerine giden ve aralarında çıkan tartışma sonucu odanın kapısını kıran failin saikine bakmadan, yalnızca iş yerinin kamu kurumu olması nedeniyle TCK m.152/1-a'nın oluştuğu yönünde karar verilmiştir.[82]

3-Suçun Yangına, Sel ve Taşkına, Kazaya ve Diğer Felaketlere Karşı Korunmaya Tahsis Edilmiş Her Türlü Eşya veya Tesis Hakkında İşlenmesi

TCK m.152/1-b'de düzenlenen nitelikli hâl ile birtakım felaketlere karşı korunmaya tahsis edilmiş her türlü eşya ve tesise karşı mala zarar verme suçunun işlenmesi durumunda cezada artırıma gidilmektedir. Bunun nedeni ilgili malların arz ettiği önemdir.[83] Nitekim bu mallar, herkesin yararına fonksiyon görebilecek niteliktedir.[84] Keza bu malların kime ait olduğu da kural olarak önemsizdir.[85] Yani bunların kamuya veya özel kişilere ait olması durumunda da bu hâl oluşabilmektedir.[86] Bunlar: Yangın, sel ve taşkın, kaza ve diğer felaketlerdir. İlk olarak yangın ibaresi ele alındığında bunun sözlükte, "zarara yol açan büyük ateş" şeklinde tanımlandığı görülebilmektedir.[87]

[81] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2021/8057, K. 2021/14408, 16.09.2021, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[82] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2022/14611, K. 2023/189, 18.01.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[83] Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Ceza*, 702.

[84] Mahmut Koca ve İlhan Üzülmez, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Adalet, 2023), 697.

[85] Mustafa Özen, *Ceza Hukuku Özel Hükümler Dersleri* (Ankara: Adalet, 2017), 469.

[86] Haydar Erol, *Açıklamalı ve İçtihatlı Türk Ceza Kanunu Şerhi Cilt 2* (Yayın Yeri ve Yayınevi Bilgisi Yok, 2015), 1561.

[87] www.sozluk.gov.tr, 25.02.2025.

Bu tanıma göre küçük ölçekte yanan ateş, yangın olarak nitelendirilmemelidir.[88] Buradaki kriterin ateşin niceliğine ilişkin olduğunu söyleyebiliriz. Bu bakımdan kontrol altında olsa bile büyük ölçekteki ateş, yine bu bent kapsamında yangın olarak kabul edilmelidir. Yangına karşı korunmaya tahsis edilmiş eşya ve tesise; yangın söndürme tüpü ve cihazları[89], otomobil, hava aracı, hortum ve kimyasal tozlar örnek olarak gösterilebilir. Dikkat çekmek isteriz ki eşya veya tesisin yangına karşı kullanılabilir olması değil, bu amaca tahsis edilmiş olması gerekmektedir.[90] Bu bakımdan örneğin daha önce yangına karşı kullanılmış olsa bile kürek ve su kovası gibi eşyalar, başka işlerde kullanılmak için tahsis edilmişse bu eşyaya karşı işlenen suç için TCK m.152/1-b'ye göre cezada artırıma gidilemez. Yine bir gemideki can yeleği bu kapsamda değerlendirilebilirken, fabrikadaki can yelekleri henüz anılan amaca tahsis edilmemiş ise bu nitelikli hâl oluşmamaktadır.[91] Malın bulunduğu yerin önem arz etmediği de eklenmelidir.[92] Nitekim malın kapalı bir yerde saklanmış olması ile açıkta bulunması arasında bir fark bulunmamaktadır.[93]

Sözlüğe bakıldığında sel, "sürekli yağan yağmurdan veya eriyen kardan oluşan, geçtiği yerlere zarar veren taşkın su; su taşkını" şeklinde; taşkın ise "su baskını" şeklinde tanımlanmaktadır.[94] TCK m.152/1-b'de "Sel ve taşkına" denilmiştir. Kanımızca benzer kavramlar olsa da araya ve bağlacı yerine veya bağlacının ya da virgül işaretinin konulması daha isabetli olurdu. Suyun tahliye edilmesine yönelik drenaj pompası gibi aletler, kum torbası gibi bariyer görevi gören eşyalar örnek olarak gösterilebilir. Hemen yukarıda

[88] Michel Bénézech, "Le Feu Criminel," *Libres Cahiers Pour La Psychanalyse* 22, no. 2 (2010): 39.

[89] M. Emin Artuk, Ahmet Gökcen, M. Emin Alşahin ve Kerim Çakır, *Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Adalet, 2022), 587; Mustafa Özen, *Ceza Hukuku*, 469.

[90] Artuk, Gökcen, Alşahin ve Çakır, *Ceza Hukuku*, 587.

[91] Yaşar, Gökcan ve Artuç, *Yorumlu*, 4924.

[92] Koca ve Üzülmez, *Türk Ceza*, 697.

[93] Artuk, Gökcen, Alşahin ve Çakır, *Ceza Hukuku,* 587; Koca ve Üzülmez, *Türk Ceza*, 697; Mustafa Özen, *Ceza Hukuku*, 469.

[94] www.sozluk.gov.tr, 25.02.2025.

ifade edildiği üzere burada tahsis kriteri önemlidir. Örneğin sel ve taşkın hâlinde kullanılan iş makinaları, eğer sel ve taşkına karşı korunmaya tahsis edilmemişse TCK m.152/1-b'nin kapsamına girmemektedir.

Kaza kelimesi sözlükte "İstem dışı veya ihmal, tedbirsizlik ve dikkatsizlik dolayısıyla bir kimsenin, bir nesnenin veya bir aracın zarara uğraması" şeklinde tanımlanmaktadır.[95] Örneğin bir maden kazasında, orada çalışanların can güvenliğinin korunmasına tahsis edilen oksijen tüpü gibi eşyalar ile sığınma odası gibi tesisler bu kapsamda değerlendirilebilir. Yine bir gemide yer alan ve kaza durumunda kullanılması için ayrılan can yeleklerine karşı işlenen suç bu kapsama girmektedir.[96]

Diğer felaketler, açıkça yazılan bu üç hâlin dışında kalan hâller için kullanılmıştır. Bu nedenle doktrinde, anılan ibarenin kullanılması nedeniyle felaketlerin örnekleyici olarak gösterildiği belirtilmektedir.[97] Ancak bize göre kavramın belirsiz olması ve geniş bir alana yayılmasından dolayı kanunilik ilkesine aykırılık gündeme gelmektedir. Gerçekten de yangın ve selin yanı sıra deprem, tipi, çığ, heyelan, fırtına, hortum, tsunami, çekirge istilası ve kuraklık gibi bir sürü doğal afet bulunmaktadır. Bunların yanı sıra nükleer maddelerin yayılması, terör saldırısı, devrim, darbe, isyan ve ekonomik kriz gibi insan ürünü olan birtakım felaketler de bulunmaktadır. Örneğin bir savaş durumunda hava saldırısı esnasında kullanılan sığınaklar TCK m.152/1-b'nin maddi konusunu oluşturacak mıdır? Bize göre buna karşı işlenen mala zarar verme suçunun nitelikli hâlinden dolayı failin cezai sorumluluğuna gidilmesi uygun olur. Ancak mevcut düzenlemeye göre bunun mümkün olmadığını düşünmekteyiz. Fail suçu işlerken malın bir felakete karşı korunmaya tahsis edilmiş olduğunu bilmelidir. Bize göre felaket ibaresinin anlamının net olmaması sebebiyle bu hüküm kanunilik ilkesine aykırıdır. Bu nedenle diğer felaketler şeklindeki ibarenin ya doğal afet gibi daha belirli olacak şekilde değiştirilmesi ya da kaldırılması uygun olacaktır. Bu değişiklikle kapsam daraltılırmış olacaktır. Bize göre salgın

[95] www.sozluk.gov.tr, 26.02.2025.

[96] Parlar ve Hatipoğlu, *5237 Sayılı,* 1185.

[97] Tezcan, Erdem ve Önok, *Teorik*, 740; Bakıcı ve Yalvaç, *5237 Sayılı,* 432; Parlar ve Hatipoğlu, *5237 Sayılı,* 1185; Erkan Sarıtaş, "5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Mala Zarar Verme Suçu," *İstanbul Barosu Dergisi* 82, no. 1 (2008): 168.

gibi sağlıkla ilgili büyük olayların da bu bent kapsamına eklenmesi isabetli olacaktır. Bu nedenle afetlerin tek tek ya da kategorik olarak sayılmasında yarar vardır. Örneğin doğal afetler veya salgınlar şeklinde bir değişiklik yapılması mümkündür.

4-Suçun Devlet Ormanı Statüsündeki Yerler Hariç, Nerede Olursa Olsun, Her Türlü Dikili Ağaç, Fidan veya Bağ Çubuğu Hakkında İşlenmesi

31 Ağustos 1956 kabul tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu[98] m.4'te ormanların mülkiyet ve idare bakımından, Devlet ormanları, hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanlar ve hususi ormanlar şeklinde üçlü ayrıma tabi tutulduğu görülmektedir. Devlet ormanlarında yer alan fidan, ağaç ve ekim sahaları gibi mallara karşı işlenen bozmak, kesmek ve koparmak gibi birtakım fiiller bu Kanun'da ayrıca suç olarak düzenlenmektedir. Buradaki düzenlemeler kanımızca TCK m.152/1-c'deki hükme göre daha detaylı olduğu için Devlet ormanı statüsündeki yerlerin istisna tutulması isabetlidir. Bu yerler dışında bulunan her türlü dikili ağaç, fidan veya bağ çubuğu, TCK m.151/1-c'de yer alan suçun maddi konusunu oluşturmaktadır.[99]

Ağaç, sözlükte "meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki" şeklinde tanımlanmaktadır. TCK m.152/1-c açısından ağacın rengi ve meyve verip vermemesi gibi özellikler bir önem arz etmemektedir.[100] Yine ağaç bir yaşında olabileceği gibi yedi yüz yaşında da olabilir. Bu durum cezanın belirlenmesinde önem arz etmektedir. Hükümde dikili ağaç denildiği için ahşap hâline getirilmiş veya sökülmüş olan ağaca zarar verilmesi bu nitelikli hâli oluşturmaz. Ağacın dikili olmasından yalnızca toprağa dikili olması anlaşılmamalıdır. Yine ağaç bir tarlada olabileceği bir saksıda da olabilir. Bulundukları yerin özel mülkiyette bulunup bulunmaması da fark etmemektedir.[101] Hatta yol kenarındaki ağaçların da

[98] RG. 08.09.1956, S. 9402.

[99] Centel, Zafer ve Çakmut, *Kişilere*, 444.

[100] Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Ceza*, 702; Tezcan, Erdem ve Önok, *Teorik*, 741; Erol, *Açıklamalı ve İçtihatlı,* 1561; Turabi, *Mala Zarar*, 184; Göksel Aslan, *Örneklerle Uygulamada Dolandırıcılık, Hırsızlık Ve Mala Zarar Verme Suçları*, Ankara: Adalet, 2021, s. 394.

[101] Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Ceza*, 702; Turabi, *Mala Zarar*, 184.

kapsama dâhil olduğu söylenmektedir.[102] Ağacın sayısı da önemli değildir. Karşılaştırma yapmak gerekirse Fransız Ceza Kanunu[103] (FCK) m.322-5'te başkasına ait bir koru, orman, fundalık, makilik, tarla veya ağaçlandırma alanında yangın çıkmasından söz edildiğinden birkaç ağaçtan oluşan bir alan[104] bu kapsama girmemektedir. Ancak TCK m.152/1'de sayı açısından bir sınır öngörülmediğinden orman gibi anılan yerlerin yanı sıra, bir ağaca karşı suçun işlenmesi durumunda da nitelikli hâl oluşabilmektedir. Yargıtay, yüz adet meyve ağacının zehirlendiği[105] olayda da bir adet limon ağacının dallarının kesildiği[106] olayda da nitelikli hâlin oluştuğunu belirtmiştir. Ağacın yalnızca köklerinin bulunduğu yerden sökülmesi durumunda bu nitelikli hâl oluşmaktadır.[107] Ancak failin ağacı söktükten sonra kendi bahçesine dikmesi şeklinde gelişen olaylarda hırsızlık suçunun oluşabileceğine dikkat çekmek isteriz. Keza failin amacı ağacı alıp götürmek iken ağacı söktüğü sırada yakalanmamak amacıyla bırakıp kaçmışsa yine hırsızlık suçuna teşebbüsten dolayı cezai sorumluluğuna gidilebilmelidir.

Failin ağaca vermiş olduğu zarar açısından özel kast aranmamaktadır. Bu nedenle meyve toplamak için başkasının ağacına çıkması ve dallarını kırması durumunda kasten hareket etmiş ise TCK m.152/1-c söz konusu olmaktadır. Yargıtay kararına konu olmuş bir olayda, müştekinin bahçesinden yol geçirmek amacıyla müştekinin rızası olmaksızın bahçesindeki fındık ağaçlarını iş aracıyla kesen sanık hakkında ilk derece mahkemesi TCK m.152/1-c'den dolayı mahkûmiyetine karar vermiştir. Ancak Yargıtay, muhtar olan sanığın, müştekinin bahçesinden yol geçirmek amacıyla ağaçları kesmiş

---

[102] Tezcan, Erdem ve Önok, *Teorik*, 741.

[103] Fransız Ceza Kanunu (Code pénal) için bkz. www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070719/?isSuggest=true, Erişim Tarihi: 05.10.2024.

[104] Chaibou, *Pénal Spécial,* 79.

[105] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2021/13621, K. 2024/1016, 18.01.2024, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[106] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/17393, K. 2023/4404, 14.09.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[107] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E. 2021/1766, K. 2024/365, 25.01.2024, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2022/15674, K2023/2721, 16.05.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

olması sebebiyle sanığın kastının müştekinin bahçesine zarar vermek olmadığı gerekçesiyle beraat kararı verilmemesi nedeniyle hükmün bozulmasına karar vermiştir.[108] Ne var ki bu karara katılmak mümkün değildir. Sanığın ağaçları bilerek ve isteyerek kesmesi durumunda kasten hareket ettiğinden söz edilmelidir. Sanığın buradaki amacı kastı ortadan kaldırmamaktadır.

Fidan, sözlükte "yeni yetişen ağaç veya ağaççık; başka bir yere dikilmek için bulunduğu yerden çıkarılan taze ağaç" olarak; bağ çubuğu ise "üzüm, asma fidesi" olarak tanımlanmaktadır. Yukarıda ağaç için yaptığımız açıklamaların benzer şekilde fidan ve bağ çubuğu açısında da geçerli olduğunu söyleyebiliriz. Yargıtay, fıstık fidanlarının[109] ve mülkiyeti hazineye ait taşınmaz üzerinde bulunan bitki örtüsünün söküldüğü[110] olaylarda bu hâlin oluştuğu yönünde karar vermiştir.

TCK m.152/1-c'de sözü edilen mallar, mülkiyet hakkının yanı sıra yeşil çevre açısından da önem taşıdığından bu hükmün malik dışındaki diğer kişilerin de yararına olduğu ileri sürülebilir.[111] Nitekim ağaçlara verilen zarar erozyon gibi olumsuzluklara neden olduğundan buna dair bir tepkinin sonucu olarak bu nitelikli hâlin düzenlendiği de belirtilmektedir.[112] Bu bakımdan, yanan ağaçların yerine yenilerinin dikilmesi gibi bir

[108] Yargıtay 13. Ceza Dairesi, E. 2020/4040, K. 2020/7688, 23.09.2020, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025; Söz konusu bozma kararı sonrası ilk derece mahkemesi sanığın beraatine karar vermiş olup temyiz incelemesi üzerine bu hükmün onanmasına karar verilmiştir. Bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/5743, K. 2023/2262, 27.04.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[109] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/21755, K. 2023/5129, 03.10.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[110] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2022/13636, K. 2023/996, 02.03.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[111] Joseph-Ratineau, *La Privatisation*, 105; Özellikle fundalık ve makilik gibi yerlerde yangın çıkartılması durumunda mala zarar verilebildiği gibi genel güvenlik açısından da tehlike ortaya çıkabilmektedir. Bkz. Littmann-Martin, "La Protection," 185.

[112] Sarıtaş, "5237," 169.

yaptırımın yararlı olacağı savunulmaktadır.[113] Çevrenin korunması açısından hapis ve adli para cezası şeklindeki yaptırımların bu işlevi göremeyeceği belirtilmektedir.[114]

5-Suçun Sulamaya, İçme Sularının Sağlanmasına veya Afetlerden Korumaya Yarayan Tesisler Hakkında İşlenmesi

Ülkemizdeki insanların başlıca geçim kaynaklarından birisi tarımdır. [115] Bu nedenle kanun koyucu, tarım alanlarının sulanmasında kullanılan araçlara zarar verilmesini TCK m.152/1-d'de bir nitelikli hal olarak düzenlemiştir.[116] Yine içme suyunun korunması da önem arz etmektedir.[117] Sulama ile içme sularının sağlanmasına yarayan tesisler, bu hükümde ayrıca düzenlenmiş olsa da aynı tesisin bu iki amaca hizmet etmesi de mümkündür. İkisi arasındaki temel fark, genel olarak suyun içme suyu olup olmamasına ilişkindir. Tesisin, tarla, bahçe ve park gibi yerlerin sulanması ile insanların içebilmesi amacına hizmet etmesi bu nitelikli hâlin oluşması açısından yeterlidir. Baraj, gölet, havuz, su deposu, hayrat, çeşme ve kemer, tesislere örnek olarak gösterilebilir. Esasen bu gibi tesisler çoğu zaman Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ve belediye gibi kamu kurum ve kuruluşuna ait olduğundan veya ait olmasa bile kamu hizmetine tahsis edildiğinden TCK m.152/1-a oluşmaktadır. Yani bu malların mülkiyetinin bir gerçek kişiye veya özel hukuk tüzel kişisine ait olması mümkündür.[118] Yine de iklim krizinin giderek yaklaştığına dair gerçek gözetildiğinde, özellikle içme suyu ile tarımda kullanılacak olan suyun korunmasına dair alanında uzman kişilerin görüşlerinin alınması suretiyle daha detaylı bir düzenleme yapılması yerinde olabilir.

---

[113] Véronique Jaworski, "Chronique De Droit Pénal De L'environnement (Septembre 2014 À Décembre 2015)," *Revue Juridique De L'environnement* 41, no. 2 (2016): 372.

[114] Bu tür yaptırımlar hakkında genel hususlar için bkz. Jaworski, "Chronique," 372, 373.

[115] Centel, Zafer ve Çakmut, *Kişilere*, 444.

[116] Centel, Zafer ve Çakmut, *Kişilere*, 444.

[117] Gürocak, "Türk," 170.

[118] Erem, *Türk Ceza*, 637; Alşahin, *Yargıtay Kararları*, 4927.

Tesis, sözlükte kuruluş olarak tanımlanmaktadır.[119] Bu bakımdan sözü edilen amaçlara yarayan her eşya bu nitelikli hâl kapsamında ele alınmamalıdır. Bununla beraber bir sulama sisteminde yer alan borulara zarar verilmesi durumunda tesis zarar göreceğinden bu nitelikli hâl oluşabilmektedir. Ancak henüz bir sulama sistemine dâhil edilmemiş bir sulama borusu açısından bu nitelikli hâl oluşmamaktadır. Örneğin gübreleme amacına yönelik olanlar gibi tarımda kullanılan diğer tesisler ile sadece suyu soğutmada kullanılan su sebili, buzdolabı ve termos gibi eşyalara karşı suçun işlenmesi durumunda TCK m.152/1-d oluşmamaktadır. Yine kanalizasyon ve bataklık alanın kurutulmasına yönelik tesisler de bu kapsama girmemektedir.[120] Ancak bunlar bir sulama veya içme sularının sağlanmasına yarayan tesisin bileşeniyse duruma göre sonuca varılmalıdır.

DSİ tarafından sulama amacıyla yapılan sulama kanalının vanasının kapağının kilidinin kırılması[121], bahçeden çıkan kaynak suyunu taşıyan su borularının kesilmesi[122] ve bahçeyi sulamak amacıyla kullanılan pancar sulama motorunun parçalanması[123] şeklinde gelişen olaylarda TCK m.152/1-d'nin oluştuğu yönünde karar verilmiştir.

Suçun afetlerden korumaya yarayan tesis hakkında işlenmesi TCK m.152/1-d'de düzenlenmektedir. Tekrara düşmemek amacıyla afetlere dair yukarıda, TCK m.152/1-b'deki "diğer felaketlere karşı korunmaya tahsis edilmiş her türlü eşya veya tesis" ibaresine ilişkin yaptığımız açıklamalara atıfta bulunmaktayız. TCK m.152/1-d'de her ne kadar sulama ve içme suyuna yer verilmişse de afetin sadece sel, taşkın, dolu, kuraklık gibi suyla ilgili olanlara ilişkin olduğu söylenemez. Bununla beraber afet kelimesinin kapsamının yalnızca doğal afetlerle sınırlı olduğunu düşünmekteyiz. Bu bakımdan örneğin deprem olduktan sonra insanların toplandığı bir tesise

[119] www.sozluk.gov.tr, 27.02.2025.

[120] Erem, *Türk Ceza*, 637; Parlar ve Hatipoğlu, *5237 Sayılı*, 1186.

[121] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2022/13859, K. 2023/3987, 04.07.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[122] Yargıtay 23. Ceza Dairesi, E. 2015/15141, K. 2016/4557, 13.04.2016, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[123] Yargıtay 23. Ceza Dairesi, E. 2015/18962, K. 2016/4869, 19.04.2016, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

karşı mala zarar verme suçunun işlenmesi durumunda anılan nitelikli hâl oluşabilmektedir.

6-Suçun Grev veya Lokavt Hâllerinde İşverenlerin veya İşçilerin veya İşveren veya İşçi Sendika veya Konfederasyonlarının Maliki Olduğu veya Kullanımında Olan Bina, Tesis veya Eşya Hakkında İşlenmesi

Esas olarak iş hukukunun alanına giren grev ve lokavt, genel olarak işyerindeki faaliyetin durdurulmasıyla ilişkili kavramlardır. 18 Ekim 2012 kabul tarihli ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu[124] m.58/1'de grev, "İşçilerin, topluca çalışmamak suretiyle işyerinde faaliyeti durdurmak veya işin niteliğine göre önemli ölçüde aksatmak amacıyla, aralarında anlaşarak veya bir kuruluşun aynı amaçla topluca çalışmamaları için verdiği karara uyarak işi bırakmaları" şeklinde, lokavt ise m.59/1'de "İşyerinde faaliyetin tamamen durmasına neden olacak tarzda, işveren veya işveren vekili tarafından kendi kararıyla veya bir kuruluşun verdiği karara uyarak, işçilerin topluca işten uzaklaştırılması" şeklinde tanımlanmaktadır. Grev ve lokavt hâlinin gereken koşulları taşıdığının saptanması önem arz etmektedir. Nitekim bir işçi, işverene ait bir eşyaya zarar verdiğinde mala zarar verme suçunun temel şeklinden sorumluyken bu fiili aynı eşyaya karşı grev veya lokavt hâlinde işlemesi durumunda TCK m.152/1-e'ye göre sorumlu olabilmektedir.

Grev ve lokavt, işçi ile işveren arasında ortaya çıkan bir anlaşmazlık durumunda tarafların başvurabildikleri demokratik yollardan ikisidir. Örneğin maaşlarına zam yapılmasını talep eden işçiler, işverene ait eşyalara hatta işverene saldırmak yerine, işyerinde faaliyeti durdurarak bu amaçlarına ulaşabilmektedir. Bu nedenle grev ve lokavt sürecinde işlenen mala zarar verme suçunun belirli durumlarda cezayı ağırlaştıran nitelikli hâl olarak düzenlenmesini isabetli bulmaktayız. Nitekim bu süreçte işlenen suç sadece malın sahibinin zarar görmesine neden olmamakta, grev veya lokavt sürecinin de olumsuz yönde etkilenmesine neden olabilmektedir.

Bu nitelikli hâl açısından suçun maddi konusu olan bina, tesis veya eşya, işçi veya işverene veya bunların sendika veya konfederasyonun mülkiyetinde veya kullanımında bulunmalıdır. 22 Mayıs 2003 kabul tarihli ve

[124] RG. 07.11.2012, S. 28460.

4857 sayılı İş Kanunu[125] m.2'de işçi "bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişi" şeklinde tanımlanmaktadır. Aynı maddeye göre "işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara" işveren denilmektedir. 6356 sayılı Kanun m.2'ye bakıldığında sendikanın "İşçilerin veya işverenlerin çalışma ilişkilerinde, ortak ekonomik ve sosyal hak ve çıkarlarını korumak ve geliştirmek için en az yedi işçi veya işverenin bir araya gelerek bir işkolunda faaliyette bulunmak üzere oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kuruluşları", konfederasyonun ise "Değişik işkollarında en az beş sendikanın bir araya gelerek oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kuruluş" şeklinde tanımlandığı görülebilmektedir. Burada asıl kriter bu mallara ilişkin olduğundan işçi veya işveren dışındaki diğer kişiler açısından da bu nitelikli hâl uygulanabilmektedir. Keza grevden yana olan işçilerle buna karşı çıkan işçiler arasında da bu hâl söz konusu olabilmektedir.[126] Yani bu nitelikli hâlin faili herkes olabilmektedir.[127] Yine işçi ve işveren tarafları arasında bir ayrım yapılmadığından örneğin bir işçinin grev durumunda işçi sendikasına ait bir eşyaya zarar vermesi durumunda da nitelikli hâl oluşabilmektedir. Keza nitelikli hâl açısından özel kast aranmadığından, işçinin grevi desteklemesi ya da karşı çıkması gibi hususlar önem arz etmemektedir.

7-Suçun Siyasi Partilerin, Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının ve Üst Kuruluşlarının Maliki Olduğu veya Kullanımında Olan Bina, Tesis veya Eşya Hakkında İşlenmesi

Siyasi partiler, demokratik toplumun vazgeçilmez kurumlarından birisidir. Tüzel kişiliğe sahip olan siyasi partilerin üyelerinden ayrı olarak malvarlığı bulunabilmektedir. İşte suçun bunlara karşı işlenmesi TCK m.152/1-f'deki hâli oluşturmaktadır. Özellikle seçim zamanı gibi önemli olayların gerçekleştiği zamanlarda siyasi partilerin mallarına karşı zarar verme girişimlerinin olduğunu görebilmekteyiz. Öyle ki küçük bir ilçede yaşanan bu tür bir olay bütün bir ülkede başka olayların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle cezanın bu tür durumlarda artırılmasını öngören TCK m.152/1-f'deki nitelikli hâli isabetli bulmaktayız. Bununla beraber hemen eklemek isteriz ki suçun işlenmesi açısından bir zaman sınırlaması bulunmadığından

[125] RG. 10.06.2003, S. 25134.

[126] Erol, *Açıklamalı ve İçtihatlı,* 1562; Gürocak, "Türk," 170.

[127] Yaşar, Gökcan ve Artuç, *Yorumlu*, 4929.

seçim dönemleri dışında da bu nitelikli hâl uygulanabilmektedir. Yine bu nitelikli hâl, sadece karşıt gruplardan gelen saldırılarla sınırlı değildir. Örneğin üyesi olduğu siyasi partinin kullanımında olan bir binaya zarar veren fail de TCK m.152/1-f'ye göre cezalandırılabilmektedir. Bu üyenin parti içinde muhalefet yapan birisi olup olmaması da önemsizdir.

TCK m.152/1-f'de bina, tesis veya eşyadan söz edilmektedir. Madde metnine göre bunların siyasi partiye ait olması veya siyasi parti tarafından kullanılması aranmaktadır. Bu nedenle özellikle seçim döneminde seçim ofisi olarak kiralanan dairenin, seçim arabası olarak kullanılan arabanın ve mitingin yapıldığı platformun bu kapsama girdiği söylenmelidir. Yine mali değeri düşük olsa bile seçim bayrakları, hoparlör, mikrofon ve basılı yayınlar da bu hâl kapsamında değerlendirilebilir.[128] Yeter ki bina, tesis veya eşyanın siyasi partinin mülkünde veya kullanımında olduğu sabit olsun. Aksi takdirde Yargıtay eksik araştırmadan dolayı hükmün bozulmasına karar verebilmektedir.[129]

Yargıtay, bir siyasi partinin ilçe başkanlığına ait binanın yakılmasını[130], bir siyasi partinin kullanımındaki daire içerisinde yer alan eşyaların kırılmasını[131], bir siyasi partinin kullanımındaki araca ve ona ait afiş ve flamalara zarar verilmesini[132], bir siyasi partinin seçim irtibat merkezi binasının camının kırılmasını[133], bir siyasi partinin kullanımında olan binanın camının

[128] Bakıcı ve Yalvaç, *5237 Sayılı*, 437.

[129] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2014/36679, K. 2017/608, 12.07.2017, www.lexapera.com.tr (08.01.2025).

[130] Yargıtay 6. Ceza Dairesi, E. 2021/15090, K. 2022/10886, 06.07.2022, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[131] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2021/7552, K. 2023/192, 18.01.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[132] Yargıtay 8. Ceza Dairesi, E. 2018/10301, K. 2019/6762, 14.05.2019, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[133] Yargıtay 13. Ceza Dairesi, E. 2016/17858, K. 2018/8504, 30.05.2018, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

kırılmasını[134] ve bir siyasi parti binasının dış cephesindeki siyasi içerikli kaplamaların sökülmesini[135] TCK m.152/1-f kapsamında değerlendirmiştir.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları, Anayasa m.135/1'de tanımı yapılan kamu hukuku tüzel kişileridir. Barolar, Türkiye Barolar Birliği ve Türkiye Noterler Birliği örnek olarak verilebilir. Bu bakımdan örneğin bir baronun olağan genel kurulunu yapmak için kullandığı bina, avukatların duruşma, karakol veya ceza infaz kurumu gibi yerlere kolaylıkla gidebilmesi için servis hizmeti gören otomobil ve adliyede avukatlara tahsis edilen baro odası bu kapsamdadır. Nitekim Yargıtay, baronun demirbaşında bulunan sehpa[136] ile sanayi odasının giriş kapısının camının kırıldığı[137] olaylarda TCK m.152/1-f'nin oluştuğu yönünde karar vermiştir. Bununla beraber bir ilçede bulunan esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatifine karşı mala zarar verme suçunun işlendiği olayda Yargıtay, esnaf ve sanatkârlar odasının bir kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu olduğunu ancak 24 Nisan 1969 kabul tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'na[138] göre kurulup faaliyette bulunan kredi ve kefalet kooperatiflerinin özel ticaret şirketi olması nedeniyle TCK m.152/1-f kapsamına girmeyeceğini belirtmiştir.[139]

8-Suçun, Sona Ermiş Olsa Bile Görevinden Ötürü Öç Almak Amacıyla Bir Kamu Görevlisinin Zararına Olarak İşlenmesi

TCK m.152/1-g'de düzenlenen nitelikli hâl kamu görevlisine ilişkindir. Esasen suçun belirli kişilere karşı işlenmesinin, daha ağır bir şekilde

[134] Yargıtay 23. Ceza Dairesi, E. 2016/12114, K. 2016/10629, 13.12.2016, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[135] Yargıtay 23. Ceza Dairesi, E. 2015/16323, K. 2016/10414, 07.12.2016, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[136] Yargıtay 15. Ceza Dairesi, E. 2013/13636, K. 2014/2375, 11.02.2014, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[137] Yargıtay 15. Ceza Dairesi, E. 2014/2935, K. 2015/21937, 04.03.2015, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[138] RG. 10.05.1969, S. 13195.

[139] Yargıtay 6. Ceza Dairesi, E. 2021/8811, K. 2022/4340, 28.03.2022, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

cezalandırılmasının eşitlik ilkesine aykırı olduğu ileri sürülebilir.[140] Ancak belirli meslekler açısından bu tür istisnaların öngörülmesi mümkündür.[141] Bu hükmün, kamu görevlisinin görevini daha rahat bir şekilde yerine getirebilmesi ve kamu görevlisine olan saygınlığın korunması gibi amaçlara hizmet ettiğini söyleyebiliriz. Bu hâl açısından ilk koşul, suçun kamu görevlisinin zararına işlenmesidir. Bu nedenle ilk olarak kamu görevlisinden ne anlaşılması gerektiğine dair TCK m.6'da yer alan tanıma bakılmalıdır. Burada kamu görevlisi, "kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi" şeklinde tanımlanmaktadır. Özellikle TCK m.6'ya göre kamu görevlisi sayılmayan ancak kanunda özel olarak kamu görevlisi sayıldığına dair bir karardan söz edilmesinde yarar vardır. Karara konu olayda mağdur, bir yerde Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Kefalet Kooperatifinin başkanı olarak görev yapmaktadır. Sanık, Kooperatife olan borcu için mağdurdan yardımcı olmasını istemiş ancak mağdur bu talebi geri çevirmiştir. Bu nedenle sanık, mağdurdan öç almak amacıyla ertesi gün mağdurun marketinin camına taş atarak kırmıştır. İlk derece mahkemesi TCK m.152/1-g'ye göre sanığın mahkûmiyetine karar vermiştir. Ancak Yargıtay, kooperatifin kamusal bir faaliyet yürütmemesi nedeniyle kooperatif başkanının TCK m.6'ya göre kamu görevlisi sayılmayacağını ve Kooperatifler Kanunu m.62/3'te yönetim kurulu üyelerinin kamu görevlisi gibi cezalandırılacağını öngören hükmün de bu olayda uygulanamayacağından dolayı nitelikli hâlin oluşmadığını belirtmiştir.[142] Anılan hükme göre suçun ilgili kişilere işlenmesi durumunda kamu görevlisi sayılacaklarına dair açık bir belirleme olmadığından kararın isabetli olduğunu düşünmekteyiz. Gerçekten de anılan hükümde "kamu görevlisi gibi cezalandırılır" denildiğinden hükmün kıyasen genişletilmesini doğru bulmamaktayız.

Madde metnine bakıldığında suçun "kamu görevlisinin zararına olarak işlenmesi"nden söz edilmektedir. Bu ibare belirsiz bir durum yaratabilmektedir. Nitekim suçun kamu görevlisinin maliki olduğu mala

[140] Dechepy-Tellier, "La Spécification," 683, 684.

[141] Dechepy-Tellier, "La Spécification," 684.

[142] Yargıtay 23. Ceza Dairesi, E. 2015/15936, K. 2016/692, 02.02.2016, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

karşı işlenmesi bu kapsama girebilmektedir.[143] Ancak madde metninde bir sınırlandırma getirilmediğinden kamu görevlisinin kullanımında olan malların da bu çerçevede değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmektedir.[144] Örneğin failin öğretmenden intikam almak amacıyla okul binasına ait camları kırması durumunda bu hâl oluşmamaktadır.[145] Yine de bu malın kamu görevlisinin mülkiyetinde olması her olayda aranmamalıdır. Örneğin kamu görevlisinin kiraladığı bir araca karşı suçun işlenmesi durumunda bu nitelikli hâl uygulanabilmelidir. Öyle ki kamu görevlisi bilfiil kullanmasa bile eşinin kullandığı araca zarar verilmesi durumunda da suçun, kamu görevlisinin zararına olarak işlendiği kabul edilebilmelidir. Ancak malikin, kamu görevlisi yerine, onun bir yakını olması durumunda suç, kamu görevlisinin zararına işlenmiş kabul edilebilmeli midir? Esasen FCK'da bu yönde bir düzenleme mevcuttur. FCK m.322-3'te suçun belirli kamu görevlilerinin yanı sıra, bu kişilerin eşi, altsoyu, üstsoyu ve aynı konutta birlikte sürekli yaşadığı bir kişiye karşı işlenmesi nitelikli hâl olarak kabul edilmektedir. Ancak burada kanımızca belirsiz bir durum olduğundan özgürlük lehine yorum yapılması gerektiğini düşünmekteyiz. Olan açısından durum bu şekilde olsa da olması gereken açısından FCK m.322/3'tekine benzer bir düzenlemenin yapılmasında yarar vardır. Nitekim intikam almak amacıyla suçu işlemek isteyen failin, kamu görevlisi olan mağdura ait olduğunu sandığı bir mala zarar vermesi ancak bu malın eşi veya başkasına ait çıkması durumunda hata hükümlerine gidilerek bu nitelikli hâlin oluşmaması adil olmayabilmektedir. Bu nedenle malın, kamu görevlisi olan mağdur dışındaki belirli kişilere ait olmasına dair durumların da TCK m.152/1-g'deki hâl kapsamına girebilmesi için değişiklik yapılması yerinde olacaktır.

TCK m.152/1-g için aranan bir diğer koşula göre failin "görevinden ötürü öç almak amacıyla" hareket etmesi gerekmektedir.[146] Yani genel kast yeterli olmamaktadır. Failin sözü edilen amaçla suçu işlediği sabit değilse

[143] Önder, *Şahıslara ve Mala*, 469; Bakıcı ve Yalvaç, *5237 Sayılı*, 438.

[144] Sarıtaş, "5237," 171.

[145] Centel, Zafer ve Çakmut, *Kişilere*, 446.

[146] Centel, Zafer ve Çakmut, *Kişilere*, 446; Aslan, *Örneklerle*, 402.

bu nitelikli hâl oluşmamaktadır.[147] Karara konu olayda, trafik kontrolü esnasında ehliyet ve ruhsatı olmayan sanıklar ile polisler arasında çıkan tartışmada sanıklardan birisi, polise ait güneş gözlüğünü eline alarak kırmıştır. İlk derece mahkemesi, TCK m.152/1-g'den dolayı sanığın mahkûmiyetine hükmetmişse de Yargıtay, suçun temel şeklinin oluştuğundan kararın bozulmasına karar vermiştir.[148]

Failin öç almak istemesiyle kamu görevlisinin yerine getirdiği görev arasında bir bağlantı olmalıdır. Öyle ki fail, kamu görevlisinin görevini yerine getirmiş ya da getirmemiş olması nedeniyle suçu işlemeyi istemelidir. Karara konu olayda, bir ilköğretim okulunda hizmetli olarak görev yapan sanığa, görev tanımında bulunmamasına rağmen fayans kesme işi verilmiştir. Bu işlem sırasında gözünden yaralanan sanık, okul müdürünün kendisiyle ilgilenmemesi ve tedavi masraflarını istediğinde kendisini aşağılayıcı şekilde geri çevirmesi nedeniyle müdürün arabasına zarar vermiştir. İlk derece mahkemesi tarafından TCK m.152/1-g'ye göre mahkûmiyet hükmü verilmiştir. Ancak işlenen suçla kamu görevlisinin görevi arasında bağlantı bulunması gerektiğini belirten Yargıtay, "kamu görevlisinin görevini kötüye kullanarak veya yetkisi dışında hareket ederek failde öç alma maksadını meydana getirmesi" nedeniyle nitelikli hâlin oluşmadığı yönünde karar vermiştir.[149]

Kamu görevlisinden öç almayı amaçlayan fail, belirli bir süre bekledikten sonra suçu işleyebilmektedir. Kural olarak bu sürenin uzunluğu nitelikli hâl açısından önem arz etmemektedir. Nitekim araya uzun bir zaman girse veya kamu görevlisinin konumu değişse hatta görevini tamamen bıraksa bile faili suçu işlemeye iten saik görevinden dolayı öç almaktır.[150] Keza bu yönüyle özel kast söz konusudur.[151] Bu nedenle ilgili hükümde "sona ermiş olsa bile" şeklindeki ibareye yer verildiğini düşünmekteyiz. Emeklilik veya istifa gibi

[147] YCGK, E. 2015/54, K. 2015/346, 27.10.2015, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[148] Yargıtay 23. Ceza Dairesi, E. 2015/15600, K. 2016/6693, 25.05.2016, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[149] Yargıtay 15. Ceza Dairesi, E. 2015/12889, K. 2015/29475, 06.10.2015, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[150] Önder, *Şahıslara ve Mala*, 469.

[151] Dönmezer, *Kişilere ve Mala*, 562.

durumların yanı sıra, başka birime geçme gibi durumlar da görevin sona ermesi kapsamında değerlendirilebilir.

Yargıtay, muhtarın bir işini yapmaması nedeniyle sanığın öç almak duygusuyla muhtarın kahvehanesine silah ile ateş etmesini[152], boşanma davasında eşinin avukatlığını yapmasından rahatsız olan sanığın, katılanın bürosunun önüne giderek katılanın gözlüğünü kırmasını[153], sanığın geçerli olacak ölçüde not aldığı sınavını iptal eden öğretmenine ait araca zarar vermesini[154], hakkında tutanak düzenleyerek kendisini şikâyet eden öğretmeninin aracına taş atarak cam ve dikiz aynasını kırmasını[155], mahkemede aleyhine tanıklık yapması nedeniyle sinirlendiği katılanın park hâlindeki aracının lastiklerini delmesini[156], disiplinsiz davranışları nedeniyle işten çıkarılan güvenlik görevlisi olan sanığın ilgili kurumun müdürünün aracını çizmesini[157] ve evine hırsızlık amacıyla girdiği mağdurun kendisini CMK m.90'a göre yakalayarak polise teslim etmesinden dolayı duyduğu kızgınlık nedeniyle mağduru korkutmak amacıyla dairesinin kapısını yakmasını[158] TCK m.152/1-g kapsamında değerlendirmiştir.

[152] Yargıtay 23. Ceza Dairesi, E. 2015/15547, K. 2016/6303, 12.05.2016, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[153] Yargıtay 15. Ceza Dairesi, E. 2016/35, K. 2016/4266, 03.05.2016, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[154] Yargıtay 23. Ceza Dairesi, E. 2015/14860, K. 2016/3465, 28.03.2016, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[155] Yargıtay 23. Ceza Dairesi, E. 2015/15911, K. 2016/757, 03.02.2016, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[156] Yargıtay 15. Ceza Dairesi, E. 2015/6181, K. 2015/300947, 05.11.2015, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[157] Yargıtay 15. Ceza Dairesi, E. 2014/25701, K. 2015/27194, 22.06.2015, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[158] Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E. 2014/2640, K. 2015/2779, 29.04.2015, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

C. TCK M.152/2'DE DÜZENLENEN NİTELİKLİ HÂLLER

1- Genel Olarak

TCK m.152/2'de üç bent şeklinde nitelikli hâllere yer verilmektedir. TCK'nın kabul edildiği ilk metinde yaptırım olarak cezanın iki katına kadar artırılacağı öngörülmekteydi. 6545 sayılı Kanun m.65 ile üst sınır ikiden bir katı kadara indirilmiştir. TCK m.152/2'deki nitelikli hâllerin suçun fiil unsuruyla ilişki olduğu söylenebilir. Nitekim burada düzenlenen hâller genel olarak kullanılan araç gibi fiilin işlenme yöntemiyle ilgilidir. Keza madde gerekçesinde de belirtildiği üzere, yangın çıkarma ve patlayıcı madde kullanma gibi belirli yöntemlerle işlenen fiil, başkaları açısından da tehlikeli bir duruma sebebiyet verebilmektedir. Gerçekten de bu maddelerin kullanılması durumunda ortaya çıkan tehlike zor bir şekilde kontrol edilebilmektedir.[159] Bu durumda nitelikli mala zarar verme suçuyla TCK m.170 gibi başka suçların oluştuğundan söz edilebilmektedir. Öyle ki FCK'da mala zarar verme suçunun belirli kişiler açısından tehlike arz edecek şekilde işlenmesi ayrı şekilde ele alınmaktadır.[160] Ancak TCK'da bu durum içtima ilişkisine göre çözümlenmektedir. Aşağıda bu hususa da değinilmektedir. Ayrıca nitelikli hâllerin iki fıkraya ayrılarak düzenlenmesini olumlu karşıladığımızı belirtmek isteriz. Nitekim ikinci fıkradaki hâller suçun fiil unsuruna ilişkinken, ilk fıkradakiler diğer unsurlara ilişkindir. Bunlar aynı fıkrada düzenlenmiş olsaydı ve aynı fiil açısından birden fazla hâl olsaydı TCK m.152'ye göre artırım sadece bir kere olabilecekti, o da cezanın üst sınırına yaklaşması şeklinde tatbik edilebilecekti. Mevcut durumda ilk fıkraya göre artırım yapıldıktan sonra ikinci fıkraya göre artırım yapılabilmektedir.

[159] Malabat, *Droit Pénal Spécial,* 586; Xavier Pin, *Droit Pénal Général* (Paris: Dalloz, 2018), 173, 174; Aslan, *Örneklerle*, 404.

[160] FCK'da mala zarar verme suçu, kişiler açısından tehlike arz eden (FCK m.322-5 ila FCK m.322-11-1) ve tehlike arz etmeyen (FCK m.322-1 ila FCK m.322-4-1) şeklinde iki ayrı bölüm başlığı altında düzenlenmektedir. Mala zarar verme suçunun işlenmesi sonucunda kişilerin yaşama hakkı, beden bütünlüğü ve mülkiyet hakkı gibi diğer haklarına yönelik bir zarar tehlikesinin ortaya çıkması muhtemeldir. Özellikle yangın çıkartmak veya patlayıcı madde kullanmak gibi yöntemlerle işlenen bu suç, genel güvenlik açısından da tehlike oluşturabildiğinden, kişiler açısından tehlike arz eden mala zarar verme suçu olarak kabul edilmektedir. Bkz. Malabat, *Droit Pénal Spécial,* 585.

2- Suçun Yakarak, Yakıcı veya Patlayıcı Madde Kullanarak İşlenmesi

TCK m.152/2-a'da yakmaktan ve yakıcı veya patlayıcı madde kullanmaktan söz edilmektedir. Esasen yakmak ile yakıcı madde kullanmak aynı anlama gelebildiğinden bu husus doktrinde eleştirilmektedir.[161] Bunların arasındaki farkın ne olduğu veya neden ayrıca düzenlendiğine dair gerekçede bir açıklamaya yer verilmemektedir. Kanımızca yakıcı maddeler sınırlı sayıda olduğundan bu maddeler kullanılmaksızın yakmak fiilinin işlendiği durumlar da kapsama dâhil edilerek belirsizliğin önüne geçilmesi istenmiştir. Bir mal doğrudan çakmak ile yakılabileceği gibi benzin, alkol, molotof kokteyli ve barut gibi maddeler kullanılarak da yakılabilmektedir. Gazete kağıdıyla plastik pencerenin tutuşturulması[162], işyerine molotof kokteylinin atılması[163], eşyalara benzin döküldükten sonra üzerine ateş atılması[164], bisikleti bağlayan halatın yakılması[165], evdeki halının üzerine tiner dökülüp yakılması[166], işyerine benzin dökülüp yakılması[167] ve bir kağıt parçasının tutuşturulduktan sonra işyerinin içerisine atılarak eşyaların yakılması[168] şeklinde gelişen olaylarda Yargıtay, TCK m.152/2-a'da yer alan nitelikli hâlin oluştuğu yönünde karar vermiştir.

[161] Yazarlara göre yakıcı bir madde kullanılmadan bir malın yakılması söz konusu olamaz. Bu nedenle anılan ifade doğru kullanılmamıştır. Bkz. Centel, Zafer ve Çakmut, *Kişilere*, 446.

[162] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2022/15703, K. 2023/3058, 25.05.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[163] Yargıtay 3. Ceza Dairesi, E. 2021/2243, K. 2023/3877, 31.05.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[164] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/17516, K. 2023/4115, 06.07.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[165] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/20555, K. 2023/4998, 02.10.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[166] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2021/7516, K. 2023/230, 19.01.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[167] Yargıtay 8. Ceza Dairesi, E. 2021/7973, K. 2023/5777, 05.07.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[168] Yargıtay 8. Ceza Dairesi, E. 2021/6161, K. 2023/2464, 25.04.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

Yakıcı maddenin kullanıldığı veya malın yakıldığı durumlar ile yangının ortaya çıktığı durumların karıştırılmaması gerektiğini vurgulamak isteriz. Yangın, sözlükte "zarara yol açan büyük ateş" şeklinde tanımlanmaktadır.[169] TCK m.152/2-a açısından malın bir kısmının birkaç saniye yakılması yeterli olabilmektedir. Buna karşın yangın, ateşin daha kuvvetli ve daha geniş bir alana yayıldığı durumlarda söz konusu olmaktadır.[170] Nitekim failin, eşine ait kıyafetleri evin önünde yakması şeklinde gelişen olayda Yargıtay, TCK m.152/2-a için yangın çıkmasına gerek olmadığını belirtmiştir.[171] Ayrıca belirtmekte yarar var ki somut olayda fail, başkasına ait mala yakarak zarar vermişse burada failin amacı doğrudan mala zarar vermek olabileceği gibi, sadece yangın çıkarmak da olabilir.[172] Yani yangın sonucunda mala zarar verdiği de söylenebilir.[173] Bu nedenle belirleme titiz bir şekilde yapılmalıdır.

Yakarak mala zarar verilen durumlarda, diğer nitelikli hâllere göre cezanın alt sınırdan uzaklaşılarak tayin edildiğini daha çok görebilmekteyiz.[174] Nitekim TCK m.61'de belirtildiği üzere suçun işleniş biçimi, suçun işlenmesinde kullanılan araçlar ile meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığı yakma yöntemi kullanıldığında daha fazla olabilmektedir. Örneğin defne yaprağı işleme fabrikasının yakıldığı bir olayda Yargıtay, TCK m.152/2-a'ya göre üst sınırdan belirlenen cezayı hukuka aykırı bulmamıştır.[175]

[169] www.sozluk.gov.tr, 27.02.2025.

[170] Yakıcı madde kullanıldığında dar bir alanda dahi yakılan ateşin, kısa bir süre içerisinde büyük bir alana yayılarak yangına sebep olduğu görülebilmektedir. Bkz. Bénézech, "Le Feu," 43, 44.

[171] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/17514, K. 2023/3983, 04.07.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[172] Handan Yokuş Sevük, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Adalet, 2022), 89.

[173] Yokuş Sevük, *Türk Ceza*, 89.

[174] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2021/7540, K. 2023/188, 18.01.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[175] Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 2023/1719, K. 2023/1113, 08.03.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

Patlayıcı madde, yüksek ısıya ulaşarak zarar verici olma özelliği gösteren maddeleri karşılamaktadır. Patlayıcı maddeye genel olarak bomba, havai fişek ve dinamit örnek olarak verilebilir. Patlayıcı maddenin insanı öldürecek veya eşyayı kısa sürede eritecek düzeyde olmasına gerek yoktur. Tahrip gücünün bu seviye yüksek olması aranmamaktadır yeter ki suça konu fiil işlenebilsin. Patlayıcı maddenin kullanımı, malın zarar görmesinin yanı sıra, kişilerin yaralanması gibi başka suçların oluşmasına da sebebiyet verebilmektedir. Bu nedenle ortaya çıkan tehlike nedeniyle bu yöntemin kullanılmasında cezanın ağırlaştırılması isabetlidir.[176] Yargıtay, el yapımı patlayıcılarla zırhlı araçlara saldırıldığı[177], piknik tüpünün patlayıcı madde olarak kullanıldığı[178], hastanedeki elektrik panosuna bomba düzeneğinin konulup patlatıldığı[179] ve bir trafoya roketatar atıldığı[180] olaylarda patlayıcı madde kullanıldığından TCK m.152/2-a'nın oluştuğunu belirtmiştir.

Uygulamada silahla ateş edilmek suretiyle mala zarar verilen kimi durumlarda, suçun yakıcı veya patlayıcı madde kullanılarak işlendiğinden bahisle cezada artırıma gidildiği görülebilmektedir.[181] Ancak Yargıtay, tüfek gibi

[176] Malabat, *Droit Pénal Spécial,* 586; Dreyer, *Pénal Spécial*, 392; Keza yangın çıkarmanın yanı sıra patlayıcı maddenin kullanıldığı olaylara bakıldığında malın zarar görmesinin yanı sıra, çevrede bulunan diğer mal ve kişilerin de zarar gördüğü veya bu yönde bir tehlikenin mevcut olduğu söylenebilir. Bu nedenle somut olayda diğer suçlar açısından da incelemede bulunulmasında yarar vardır. Bkz. Jaworski, "Chronique," 368.

[177] Yargıtay 3. Ceza Dairesi, E. 2021/4416, K. 2024/3744, 11.03.2024, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[178] Yargıtay 3. Ceza Dairesi, E. 2021/4416, K. 2024/3744, 11.03.2024, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[179] Yargıtay 8. Ceza Dairesi, E. 2020/6927, K. 2023/930, 01.03.20223, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[180] Yargıtay 3. Ceza Dairesi, E. 2022/24163, K. 2022/7549, 09.11.2022, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[181] Yargıtay 6. Ceza Dairesi, E. 2023/5978, K. 2024/3392, 12.03.2024, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

ateşli silahları yakıcı veya patlayıcı madde saymamaktadır.[182] Bizce de silah geniş bir kavram olduğundan silahın özelliğine göre bir sonuca varılmalıdır. Nitekim bu konu özel veya teknik bilgiyi gerektiriyorsa suçun işlenmesinde kullanılan aracın yanıcı veya patlayıcı madde olup olmaması hususunda bilirkişinin görüşüne başvurulmalıdır.[183]

Ayrıca bu nitelikli hâl açısından kullanılan yöntem zarar tehlikesi doğurabilmektedir. Bu durum cezanın belirlenmesinin yanı sıra başka tehlike suçlarının oluşmasına da sebebiyet verebilmektedir. Örneğin yangın çıkması durumunda TCK m.170'teki suç söz konusu olabilmektedir. Bu durumda tek fiil ile birden fazla suç oluşabilmektedir. Yargıtay, bazı kararlarında zarar suçuna öncelik tanınması gerektiğinden sadece mala zarar verme suçundan dolayı ceza verilmesi gerektiğini[184]; bazı kararlarında ise TCK m.44'e göre en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılması gerektiğini belirtmektedir.[185] Öte yandan mala zarar verme suçunun TCK m.167/1'de yer alan kişilerin zararına işlenmesi durumunda cezaya hükmolunmamakta ya da şikâyet üzerine verilecek cezada indirime gidilmektedir. İşte bu durumda TCK m.170'e göre fail cezalandırılabilmektedir.[186]

3- Suçun Toprak Kaymasına, Çığ Düşmesine, Sel veya Taşkına Neden Olmak Suretiyle İşlenmesi

TCK m.152/2-b'de doğal afetlerden bir kısmına yer verilmektedir. Dikkat etmek gerekirse bu afetler suçun işlenmesi sonucunda ortaya çıkmamakta, suçun işlenmesinde bir yöntem olarak kullanılmaktadır. Toprak kayması, sözlükte "Yağışların etkisiyle toprağın alt tabakalarının gevşemesi sonucu üst tabakanın yerinden oynayarak hareket etmesi; kayşa, göçü, heyelan" olarak

[182] Yargıtay 6. Ceza Dairesi, E. 2023/4245, K. 2024/197, 09.01.2024, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[183] Yargıtay 8. Ceza Dairesi, E. 2020/6927, K. 2023/930, 01.03.20223, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[184] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E. 2022/8540, K. 2023/5279, 30.11.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[185] Yargıtay 8. Ceza Dairesi, E. 2021/7973, K. 2023/5777, 05.07.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[186] Yargıtay 8. Ceza Dairesi, E. 2021/7161, K. 2023/4845, 15.06.2023, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

tanımlanmaktadır.[187] Her ne kadar sözlükte yağışların etkisi sonucunda toprak kaymasının oluştuğundan söz edilse de insan tarafından yapay bir şekilde toprağın kaydırılması da mümkün olabilmektedir.

Çığ ise sözlükte "Dağın bir noktasından kopup yuvarlanan ve yuvarlandıkça büyüyen kar kümesi" şeklinde tanımlanmaktadır.[188] Çığdan söz edilebilmesi için kar birikintisinin belirli bir boyuta ulaşması gerekmektedir. Bu bakımdan failin eliyle yaptığı kar topunu arabaya atarak camını kırması durumunda bu nitelikli hâl yerine suçun temel şekli oluşabilmektedir. Bununla birlikte, kişinin, bir dağ yamacında ateşli silah kullanmak gibi bir yönteme başvurarak yamaçtaki karların yoğun bir şekilde düşmesine neden olması durumunda çığ düşmesine neden olduğundan bahsedilmelidir.

Sel veya taşkının tanımına yukarıda, TCK m.152/1-b'de düzenlenen nitelikli hâli ele alırken yer vermiştik. Tekrara düşmemek adına yukarıdaki açıklamalarımıza atıfta bulunmaktayız. TCK m.152/1-b'de iki kelime arasında "ve" bağlacına yer verilirken burada "veya" bağlacına yer verilmesi isabetlidir. Sel veya taşkın için suyun belirli bir boyuta ulaşması aranmalıdır. Nitekim su kullanmak suretiyle suçun işlendiği her durumda bu nitelikli hâl oluşmamaktadır. Örneğin failin eline aldığı hortumla mağdurun kıyafetini ıslatması durumunda sel veya taşkından söz edilemez. Bununla birlikte failin, baraj veya su kanalı gibi belirli bir su birikintisinin olduğu bölgedeki tesise zarar vermesi veya dere veya nehir gibi suyun akış yönünü kısmen de olsa değiştirmesi nedeniyle malın zarar görmesi durumunda TCK m.152/2-b'den söz edilebilmektedir. Yine failin dere yatağında yaptığı değişiklikle suyun akış yönünü değiştirerek taşkına sebebiyet verebilecek şekilde suyu mağdurun tarlasına yönlendirmesi durumunda mahsul zarar görmüşse bu hâl oluşabilmektedir.[189]

4- Suçun Radyasyona Maruz Bırakarak, Nükleer, Biyolojik veya Kimyasal Silah Kullanarak İşlenmesi

TCK m.152/2-c'de belirtilen bu silahların tahrip gücünün yüksek olması ve kullanıldığı zaman geniş bir alanı olumsuz yönde etkileyebilecek olması

[187] www.sozluk.gov.tr, 27.02.2025.

[188] www.sozluk.gov.tr, 27.02.2025.

[189] Yaşar, Gökcan ve Artuç, *Yorumlu*, 4942.

nedeniyle bu nitelikli hâlin düzenlendiği söylenebilir.[190] Radyasyon, sözlükte "Işın veya tanecik yayımı; ışıma, ışınım; ısının, bir kaynaktan ışın ve dalga hareketi yoluyla yayılması" şeklinde tanımlanmaktadır.[191] Radyasyon, TCK m.172'de kişilerin sağlığı açısından müstakil bir suç tipi olarak düzenlendiği gibi, TCK m.152/2-c'de bir nitelikli hâl olarak kabul edilmektedir. Örneğin bir kişiye ait tarlanın radyasyona maruz bırakılması nedeniyle burada yetişen ekinler artık kullanılamaz bir hâle gelirse bu nitelikli hâlden söz edilebilmektedir.

Silahın tanımına TCK m.6'da yer verilmektedir. Ancak bu hükümde silahın oldukça geniş bir şekilde tanımlandığı görülebilmektedir. Bu kapsamdaki tanımlardan birisi olan TCK m.6/1-f-4'te "nükleer, radyoaktif, kimyasal, biyolojik maddeler" yazılmaktadır. TCK m.152/2-c'de radyoaktif hariç bırakılarak diğer üç maddeye yer verilmektedir. Bu bakımdan kapsamın sınırlandığı söylenebilir. Sözlüğe bakıldığında kimyasal silahın, "İnsan, hayvan ve bitkiler üzerinde zehirli maddelerle ölümcül olaylara neden olan silah" şeklinde; nükleer silahın ise "Nükleer enerji ile yıkım gücü sağlayan silah" şeklinde tanımlandığı görülebilmektedir.[192] Özellikle günümüz şartlarında uygulanması en zor nitelikli hâl olduğu söylenebilir.[193] Biyolojik silahın tanımına yer verilmese de biyolojinin "Bitki ve hayvanların köken, dağılım, yapı, gelişim, büyüme ve üremelerini inceleyen bilim dalı" olarak tanımlanmasından dolayı[194], bu şekilde kullanılan silahın biyolojik

[190] Gürocak, "Türk," 174.

[191] www.sozluk.gov.tr, 04.03.2025.

[192] www.sozluk.gov.tr, 04.03.2025.

[193] Donay'a göre TCK'nın en önemli özelliklerinden birisi, Kanun'da yer alan bu hükümde olduğu gibi bazı hükümler gelecekteki gelişmelere uygun olarak ele alınmıştır. Türkiye'de üretilmeyen hatta kullanılmayan nükleer silahın gelecekte uygulanması mümkündür. Bkz. Donay, *Türk Ceza,* 236.

[194] www.sozluk.gov.tr, 04.03.2025.

silah olduğu ifade edilebilir. Sözü edilen silahın, doğrudan mala uygulanması yeterlidir.[195] Ayrıca malike veya başka bir kişiye karşı uygulanması aranmamaktadır.[196]

IV. MALA ZARAR VERME SUÇUNUN NETİCE SEBEBİYLE AĞIRLAŞMIŞ HÂLLERİ

TCK'nın kabul edildiği ilk metinde m.152'de yalnızca iki fıkra şeklinde nitelikli hâllere yer verilmekteydi. 6545 sayılı Kanun m.65 ile anılan maddeye ilk iki fıkradan sonra gelmek üzere üçüncü fıkra eklenmiştir. Bu fıkra suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâlini içermektedir.[197]

TCK m.152/3'e dair açıklamalarımıza geçmeden önce madde başlığı ile aralarındaki uyumsuzluktan söz etmekteyiz. Bir suçun nitelikli hâliyle neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâli arasında birçok fark bulunmaktadır. İkisi farklı kurumlar olup aralarında bir kapsama ilişkisi bulunmamaktadır. Ancak TCK m.152'nin madde başlığı "Mala zarar vermenin nitelikli halleri" olmasına karşın, maddenin üçüncü fıkrasında neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç düzenlenmektedir. Bu nedenle içerik ile başlığın kanun yapım tekniğine uygun olmadığını bildirmek isteriz. Esasen TCK m.152/3'teki bu hükmün, nitelikli hâllerden ayrı bir maddede düzenlenmesi daha isabetli olabilirdi. Ancak mevcut durumda aykırılığın giderilebilmesi için madde başlığına anılan ibarenin yazılması isabetli olacaktır.

Suçun işlenmesi sonucunda daha ağır veya başka bir neticenin ortaya çıktığı görülebilmektedir. Ancak TCK m.23'teki düzenlemeden ötürü failin bundan sorumlu tutulabilmesi için kanunda açık düzenleme bulunması gerekmektedir. FCK'ya bakıldığında suçun işlenmesi sonucunda başkasının tam iş göremez bir hâle gelmesi ve ölmesi gibi birtakım neticelerden bahsedilmektedir.[198] TCK m.152/3'te yalnızca belirli hizmetlerin akmasından

[195] Tezcan, Erdem ve Önok, *Teorik*, 744.

[196] Tezcan, Erdem ve Önok, *Teorik*, 744.

[197] Toroslu, TCK m.152'de üç grup özel ağırlaştırıcı neden olduğu söylemektedir. Bkz. Toroslu, *Ceza Hukuku*, 163; Nitelikli hâl olarak da ele alınabilmektedir. Bkz. Tezcan, Erdem ve Önok, *Teorik*, 744; Yaşar, Gökcan ve Artuç, *Yorumlu*, 4943.

[198] FCK m.322-5'teki başkasına ait bir koru, orman, fundalık, makilik, tarla veya ağaçlandırma alanında yangın çıkması, bir başkasının en az sekiz gün süreyle tam iş

söz edilmektedir. Bunlar "haberleşme, enerji ya da demiryolu veya havayolu ulaşımı alanında kamu hizmeti" şeklindedir. Haberleşme hizmeti, kişiler arasındaki iletişimin sağlanmasına yönelik hizmettir. Bu kapsamda örneğin evlere paket servis yapan bir marketin telefon sistemine zarar verilmesi durumunda haberleşmede aksama yaşanabilmektedir. Ancak bu yeterli değildir. İkinci koşul, bu hizmetin bir kamu hizmeti niteliğinde olmasıdır. Bu olayda haberleşme hizmeti bir kamu hizmeti niteliğinde olmadığından yalnızca suçun temel şekli oluşmaktadır. Örneğin bir yerleşim yerine giden telefon direkleri ve kablolarına zarar verilmesi durumunda bu hâlden söz edilebilmektedir.[199] Hizmetin kamu hizmeti şeklinde sınırlandırılması bu hâlin uygulanma alanını oldukça daraltmaktadır. Bir diğer hizmet ise enerji alanına ilişkindir. Örneğin yer altındaki doğalgaz borularına zarar verilmesi durumunda bir mahalleye giden doğalgaz aktarımında aksama yaşanırsa TCK m.152/3 gündeme gelebilmektedir. Diğer hizmet alanları ise demiryolu ve havayolu ulaşımına ilişkindir. Dikkat edilirse karayolu ve denizyolundan söz edilmemektedir. Bu nedenle bunların kapsam dışı olduğu söylenmelidir.[200]

Üçüncü koşul, bahsedilen kamu hizmetlerinin aksamasıdır. Ancak bu hizmetin bir daha sunulamaması şeklinde kati bir sonucun gerçekleşmesi beklenmemektedir. Nitekim madde metninde "geçici de olsa" ibaresine yer verildiğinden hizmetin kısa bir süre de olsa aksaması durumunda bu hâl oluşabilmektedir. Bu bakımdan mala zarar verilmesine rağmen hizmet geçici dahi olsa aksamıyorsa bu koşul gerçekleşmemektedir. Örneğin bir demiryolu

göremez bir duruma gelmesi ve bir ya da birden fazla kişinin ölmesi ile FCK m.322-9'daki mağdurun malul olması veya kalıcı sakat duruma gelmesini, sözü edilen hâllere örnek olarak gösterebiliriz.

[199] Uygulamaya bakıldığında para kazanmak amacıyla özellikle telefon direkleri ve kablolarının sökülüp satıldığını görebilmekteyiz. Sökülürken çoğu zaman bunlara zarar verilmektedir. Ancak dikkat etmek gerekir ki failin yalnızca mala zarar vermesi durumunda TCK m.152/3 oluşmasına karşın, bunları satması veya satmak amacıyla fiili işlemesi durumunda hırsızlık suçu oluşabilmektedir. Bu durumda TCK m.152/3 yerine, TCK m.142/5'e göre failin cezai sorumluluğu belirlenmektedir. Bkz. Yargıtay 6. Ceza Dairesi, E. 2021/12492, K. 2022/7807, 25.05.2022, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 08.01.2025.

[200] Ancak Yazarlara göre burada bir boşluk mevcut olup bu boşluğun kanunilik ilkesi ile genişletici yoruma göre genişletilmesi bir engel olarak görülebilse de geliştirici yorum yoluyla bu boşluğun doldurulması mümkündür. Yine de konunun tartışmalı bir nitelikte olduğu eklenmektedir. Bkz. Bayraktar, *Özel Ceza*, 155.

ulaşımında sinyalizasyonu sağlayan cihaza zarar verilmesine rağmen hizmet devam etmişse bu hükme göre ceza artırılamaz. Bu noktada "aksayabilirdi" ile "aksadı" şeklindeki sonuçların farklı olduğunu da eklemek isteriz. Yani gerçekleştirilen hareketin, kamu hizmetinin aksaması şeklindeki neticeye sebep olabilecek nitelikte olmasından ziyade, somut bir şekilde sebep olması aranmaktadır.

TCK m.23'te yazıldığı üzere failin bu ağır neticeden sorumlu tutulabilmesi için en azından taksirle hareket etmesi aranmaktadır. Bu bakımdan TCK m.152/3'ten sorumluluk için de bu koşulun aranması gerektiği eklenmelidir.[201] Yani nitelikli hâller açısından failin bu hâlleri bilmesi aranırken[202], TCK m.152/3'ün taksirle işlenebileceği söylenebilir.

İşlenen suçun sonucunda birden fazla hizmetin aksaması mümkündür. Örneğin belirli bir yere demiryolu ulaşımıyla birlikte sağlanan haberleşme hizmeti, rayların zarar görmesi nedeniyle aksayabilmektedir. Bu durumda TCK m.152/3'e artırım bir kere yapılmaktadır. Yaptırımın ne olduğu "yukarıdaki fıkralar hükümlerine göre verilecek ceza yarısından iki katına kadar artırılır" şeklinde ifade edilmektedir. Burada "yukarıdaki fıkralar" denildiğinden, yalnızca nitelikli hâllerin varlığı durumunda bu hâlin uygulanacağı akla gelebilmektedir. Ancak TCK m.152/3'te nitelikli hâller yerine "Mala zarar verme suçunun işlenmesi sonucunda" şeklindeki ibareye yer verildiğinden suçun temel şekli açısından da bu fıkranın uygulanması mümkündür. O hâlde önce TCK m.151 ile TCK m.152'nin ilk iki fıkrasına göre ceza belirlenmeli sonra, bu ceza yarısından iki katına kadar artırılmalıdır.

V. MALA ZARAR VERME SUÇUNUN NİTELİKLİ HÂLLERİ VE NETİCE SEBEBİYLE AĞIRLAŞMIŞ HÂLLERİ AÇISINDAN TCK M.152'YE DAİR DEĞİŞİKLİK ÖNERİLERİ

Mala zarar verme suçunun nitelikli hâlleri TCK m.152'nin ilk iki fıkrasında toplam on bent şeklinde düzenlenmektedir. Suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâline ilişkin hüküm ise anılan maddenin üçüncü fıkrasında tek cümleden oluşmaktadır. Yukarıda açıklandığı üzere, özellikle suçun nitelikli hâllerinin sayı bakımından fazla olmasının yanı sıra, uygulama alanının da geniş olduğu ileri sürülebilir. Benzer bir durumun Fransız ceza hukukunda

[201] Artuk, Gökcen, Alşahin ve Çakır, *Ceza Hukuku*, 605.

[202] Bayraktar, *Özel Ceza*, 140.

da olduğu ifade edilebilir. Nitekim mala zarar verme suçunun düzenlendiği FCK m.322-1 ile FCK m.322-11-1 arasındaki hükümlere bakıldığında dokuz maddede yaklaşık otuz bir bentte bu hâllere yer verildiği görülebilmektedir. Öyle ki bu durum Fransız doktrininde eleştirilmektedir.[203] Kıyas yaptığımızda FCK'daki hâllerin TCK'dakilere göre hem sayıca fazla hem de kapsam açısından daha geniş olduğunu söyleyebiliriz. Esasen TCK'daki hâllerin de sayıca fazla olduğunu düşünmekteyiz. Ancak suçun temel şeklinin yaptırımı ile şikâyete tabi olması nedeniyle suçun işlendiği birçok durum açısından mevcut düzenlemenin yetersiz kaldığını söylemek isteriz. Bu nedenle FCK'daki düzenlemelerden de yararlanmak suretiyle TCK m.152'ye eklenmesinde yarar gördüğümüz hâlleri açıklamaktayız. Yine de belirtmekte yarar var ki TCK m.152'de mevcut olan hâllere dair değişiklik önerilerimizi yukarıda, örneğin TCK m.152/1-g'de olduğu gibi ilgili yerlerde belirtmiştik. Bu başlıkta yeni hâllerin eklenmesine dair önerilerimize yer vermekteyiz.

İlk olarak mağdurun belirli özellikleri nedeniyle savunmasız durumda olduğu sebepleri düzenleyen FCK m.322-3'ün birinci fıkrasındaki nitelikli hâlden söz etmekteyiz. Bu hükümde mağdurun yaşı, hastalığı, sakatlığı, fiziksel veya zihinsel engelliliği veya hamileliği nedeniyle savunmasız olduğu özel durumun suçun işlenmesini kolaylaştırması ve bu durumun açıkça belirli olması veya bu durumun fail tarafından bilinerek suçun işlenmesi, cezayı ağırlaştıran bir nitelikli hâl olarak düzenlenmektedir. Suçun işlendiği anda mağdurda mevcut olan[204] bu durumlar, suçun işlenmesini kolaylaştırabilmektedir. Yine ortaya çıkan zarar daha fazla olabilmektedir. Özel durumları nedeniyle korunmaya daha çok muhtaç olan bu durumdaki kişilere karşı suçun işlenmesine yönelik caydırıcılığın daha fazla olması gerektiğini düşünmekteyiz. Ancak FCK'nin bu hükmündeki durumların aynen alınması gerektiğini söylemediğimizi de hemen belirtmek isteriz. Detaylı bir araştırma yapılarak mağdurun savunmasızlığına dair bu durumların sınırlı sayıda olacak şekilde belirlenmesi isabetli olacaktır. Ayrıca mağdura ilişkin bu durumların suçun işlenmesini kolaylaştırması ile fail tarafından bilinmesi gerektiği de göz önünde bulundurulmalıdır.

---

[203] Rassat, *Pénal Spécial*, 85; Leonhard ve Ménabé, *Pénal Spécial,* 210.

[204] Örneğin suçun işlendiği an sağlıklı olan mağdurun yargılama sürecinde sakatlanması durumunda bu nitelikli hâl oluşmamaktadır. Benzer bir düzenleme olan FCK m.223-15-2'ye ilişkin karar için bkz. Fr. Yarg. CD, T:08.12.2021, No:20-86.433, www.legifrance.gouv.fr, Erişim Tarihi: 22.10.2024.

Mevcut düzenlemeye göre failin, fiili işlediği sırada mağdurun olay yerinde bulunup bulunmaması kural olarak suçun oluşumu açısından bir fark yaratmamaktadır. Öyle ki mağdur ile mal arasındaki mesafe gibi nedenlerden dolayı mağdurun, malına zarar verildiğini çok sonra öğrenmesi ile anında öğrenmesi hatta tanık olması arasında da bir fark yoktur. Bize göre bu durumlar farklı bir şekilde değerlendirilmelidir. Özellikle malın, mağdurun yakınında hatta üzerinde olduğu durumlarda fiilin işlenmesinin ayrı bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Nitekim malın, mağdurun üzerinde olmasına rağmen failin suç işlemeye dair isteğinin varlığının devam etmesi, suçun işleniş biçimi ve haksızlık içeriğinin daha ağır olmasına neden olabilmektedir. Bundan dolayı suçun, anılan şekilde işlemesinin cezayı ağırlaştıran bir nitelikli hâl olarak düzenlenmesinde yarar vardır. Keza TCK'daki hırsızlık suçu ile tehdit suçunun yanı sıra, ayrıca yağma suçunun düzenlenmesine dair gerekliliğe dair benzer bir durum burada da mevcuttur. Örneğin failin, mağdurun elbisesini gardıroptan alıp makasla kesmesi ile mağdurun bu elbiseyi giymişken mağdurun üzerindeyken kesmesi arasında, TCK m.61'e göre cezanın belirlenmesinin yanı sıra, nitelikli hâl açısından da bir fark yaratılarak cezanın ağırlaştırılması isabetli olacaktır.

Hakkını aramak isteyen kişilerin veya bunlara yardımcı olan kişilerin kimi zaman tehdit edildiğini görebilmekteyiz. Esasen failin "Malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından" bahisle bir kişiyi tehdit etmesi durumunda TCK m.106'daki tehdit suçu oluşabilmektedir. Failin bahsettiği fiili işlemesi durumunda ise mala zarar verme suçu söz konusu olabilmektedir. Failin bu suçu mağdurun belirli bir şeyi yapması ya da yapmaması amacıyla işlemesi durumunda adil yargılanma hakkı başta olmak üzere, mülkiyet hakkının yanı sıra başka korunan hukuki değerlerin de olumsuz etkilendiği görülebilmektedir. Örneğin mağdurun, alacak hakkı nedeniyle faile karşı dava açması veya icra takibi başlatması, failin işlemiş olduğu başka bir suç nedeniyle ihbarda veya şikâyette bulunması, failin şüpheli veya sanık olarak yargılandığı davada tanık olarak dinlenmesi, davaya katılma talebinde bulunması ve katılan sıfatını alması veya kanun yoluna başvurması gibi durumlarda, failin mağdura ait mala zarar vermesi, ayrıca mağdurun iradesinin etkilenmesi gibi olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir. Esasen bu durumlarda m.277'deki suçun oluşması da muhtemeldir. Yine suçun, kamu görevlisi olarak kabul edilebilen tanığa karşı işlenmesi durumunda m.152/1-g'deki hâl de oluşabilmektedir. Ancak bu düzenlemelerin, bahsettiğimiz olayların tamamını kapsamadığını bildirmek isteriz. Bu nedenle FCK

m.322-3'ün ilk fıkrasında yer alan nitelikli hâle benzer bir düzenlemenin yapılması yerinde olacaktır. Bu hükme göre suçun, tanığın, mağdurun veya katılanın olayı ihbar etmesini, şikâyette bulunmasını veya beyanda bulunmasını engellemek amacıyla veya olayı ihbar etmesi, şikâyette bulunması veya beyanda bulunması nedeniyle bu kişilere karşı işlenmesi durumunda ceza ağırlaştırılmaktadır. Görüldüğü üzere suçun, belirli kişilere karşı, belirli saiklerle işlenmesi aranmaktadır.[205] Yine bu kişilerin yaptıkları veya yapacakları belirli işlemler söz konusu olmaktadır. Bize göre bu hükme benzer şekilde ancak kapsamının genişletilerek TCK m.152/1'e yeni bir nitelikli hâlin eklenmesinde yarar vardır. Bu çerçevede ceza yargılamasının yanı sıra diğer yargılamalar ile disiplin soruşturması veya idari bir merciye yapılan başvurular kapsamında kişinin şikâyetinden vazgeçmesi, başvurusunu geri alması, kanun yoluna başvurmaması, katılma talebinde bulunmaması veya beyanını değiştirmesi gibi açıkça sıralanan saiklerle bu kişiye karşı mala zarar verme suçunun işlenmesi durumunda cezanın ağırlaştırılması uygun olacaktır. Failin yalnızca mağduru bu işlemlerde bulunmaya ya da bulunmamaya yönelik iradesinin etkilemesinin yanı sıra, bunlar yapıldıktan sonra intikam almak amacıyla işlemesi de nitelikli hâlin kapsamına dâhil edilebilir. Hatta önem arz eden husus mağdurun iradesi olduğundan, mağdurun alt ve üstsoyu ile aynı konutta birlikte yaşadığı kişiler gibi suçun anılan saikle belirli kişilere karşı işlenmesi de nitelikli hâle eklenebilir.

2020 yılında ülkemizde yaşanan COVID-19 pandemisinde bir kere daha görüldüğü üzere salgın ile mücadelede rol alan malların özel olarak korunması gerekebilmektedir. TCK m.152/1-b'de "diğer felaketlere" karşı korunmaya tahsis edilen mallara karşı suçun işlenmesi bir nitelikli hâl olarak düzenlenmektedir. Esasen anılan ibareden ne anlaşılması gerektiği ile salgının ayrıca düzenlenmesine dair görüşlerimizi yukarıda ilgili başlıkta belirtmiştik. Ancak burada daha kapsamlı bir şekilde düşüncemizi ileri sürmekteyiz. Yalnızca salgın gibi sağlık açısından büyük olumsuz olayların değil, normal zamanlarda da sağlık alanında kullanılan araçlara zarar verilmesinin ayrıca bir nitelikli hâl olarak eklenmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Örneğin FCK m.322-3'te suçun aşılama veya ilk yardım sağlanması amacına dair bir mala karşı işlenmesi durumunda ceza ağırlaştırılmaktadır. Kapsamın bundan daha geniş tutulmasında yarar vardır. Ancak yara bandı gibi hem maliyeti hem de etkisi düşük olan malların hariç tutulacak şekilde, röntgen gibi cihazlar ile

[205] Dechepy-Tellier, "La Spécification," 683.

aşılamada kullanılan veya belirli reçeteyle satılan ve ulaşımı zor olan ilaçların kapsama dâhil edilmesi uygun olabilir.

Buraya kadar önerdiğimiz hâller cezayı ağırlaştırmaktadır. Bunlara ek olarak iki tane cezayı hafifleten nitelikli hâl önerimiz bulunmaktadır. Bunlardan ilki, malın değerinin azlığına ilişkindir. Maddi konu açısından TCK'daki benzer suçlara bakıldığında malın değerinin az olması durumunda cezanın hafifletileceğine dair birtakım düzenlemelere yer verilmektedir. Örneğin yağma (TCK m.150) ve zimmet (TCK m.249) suçlarında malın değerinin az olması durumunda ceza indirilebilmektedir. Öyle ki TCK m.150'de "indirilebilir" denilirken, TCK m.249'da farklı olarak "indirilir" ibaresine yer verilmektedir. TCK m.145'te ise hırsızlık suçu açısından cezada indirime gidilebileceği gibi diğer koşulların varlığı hâlinde faile ceza verilmeyebileceği belirtilmektedir. Benzer bir düzenlemenin mala zarar verme suçu açısından öngörülmesinde yarar olduğunu düşünmekteyiz. Nitekim Soyaslan'a göre bu suç açısından malın değerinin azlığına yer verilmemesini anlamak mümkün değildir.[206] Esasen suçun temel şeklinin yaptırımının alt sınırı dört ay hapis veya adli para cezası olsa da TCK m.152'ye göre bu sınırın en az bir yıl olduğu, duruma göre iki hatta dört yıla çıkması da mümkündür. Malın değerinin az olması, cezanın belirlenmesi sürecinde gözetilse de bunun özel olarak düzenlenmesinde yarar vardır.

Bir kişinin kendi malına karşı suça konu fiili işlemesi durumunda kural olarak mala zarar verme suçu oluşmamaktadır. Nitekim mülkiyet hakkına sahip olan malik bu malla ilgili olarak dilediği gibi tasarrufta bulunabilmektedir. Ancak bu suçun maddi konusu başkasına ait bir mal olduğunda, yukarıda açıklandığı üzere, bu malın kısmen de olsa fail dışındaki bir kişiye ait olması durumunda anılan suç oluşabilmektedir.[207] Özellikle fiziken bölünmeyen ya da bölünemeyen, diğer bir ifadeyle fail ile başkasına ait kısmın ayrılmadığı veya ayrılamadığı mallar açısından failin cezalandırılması ceza adaleti açısından uygun düşmeyebilir. Bu nedenle cezada indirime gidilmesi isabetli olabilir. Nitekim TCK m.144/1-a'da belirtildiği üzere, benzer bir

[206] Soyaslan, *Ceza Hukuku*, 476.

[207] Erem, *Türk Ceza*, 630; Toroslu, *Ceza Hukuku*, 160; Bayraktar, *Özel Ceza*, 127; Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Ceza,* 697; Alşahin, *Yargıtay Kararları*, 14; Bakıcı ve Yalvaç, *5237 Sayılı,* 407; Raschel, *Droit Pénal*, 447; Chaibou, *Pénal Spécial,* 80; Rassat, *Pénal Spécial*, 83.

suç olan hırsızlığın "Paydaş veya elbirliği ile malik olunan mal üzerinde" işlenmesi durumunda cezanın alt ve üst sınırı indirilmektedir. Benzer bir düzenlemenin mala zarar verme suçu için de öngörülmesi düşünülmelidir.

Suçun yakıcı madde kullanarak veya yakarak işlenmesi durumunda TCK m.152/2'deki hâl söz konusu olabilmektedir. Bu hâl, suçun işlenmesinde kullanılan yönteme ilişkindir. Yaptırıma bakıldığında cezanın bir katına kadar artırılacağı belirtilmektedir. Ancak bu hükmün kimi olaylarda yetersiz kalması mümkündür. Özellikle failin işlemiş olduğu fiilin bir yangına sebebiyet vermesi durumu önem arz etmektedir. Esasen bu durumda TCK m.171'deki suç oluşabilmektedir. Ne var ki TCK m.44'e göre bir fiil söz konusu olduğundan genel olarak en ağır cezayı gerektiren suç olan TCK m.152/2'ye göre ceza verilebilmektedir. Bu bakımdan suçun işlenmesi sonucunda bir yangının çıkması durumunda ceza artırılsa bile bu ceza, ortaya çıkan sonuç açısından yetersiz kalabilmektedir. Bu nedenle mala zarar verme suçunun işlenmesi sonucunda yangın çıkması şeklinde neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâlinin eklenmesi isabetli olabilir.

SONUÇ

Mala zarar verme suçuyla birlikte TCK'da aynı bölümde düzenlenen hırsızlık gibi nitelikli hâlleri bulunan birtakım suçlara bakıldığında, öncelikle suçun temel şeklinin düzenlendiği, akabinde nitelikli hâllerine yer verildiği görülebilmektedir. Bu maddelerden bazılarının başlıkları "Nitelikli hırsızlık", "Nitelikli yağma" ve "Nitelikli dolandırıcılık" şeklindedir. Yani suç tipinin önüne "nitelikli" ibaresi getirilmektedir. Ancak bu kullanımdan farklı olarak TCK m.152'de "Mala zarar vermenin nitelikli hâlleri" denilmektedir. Diğer maddelerle uyumlu olması açısından "Nitelikli mala zarar verme" şeklinde kullanılması yerinde olabilirdi.

Madde başlığı açısından bir diğer sorun, başlığın içerikle uyumsuzluğuna ilişkindir. TCK'nın kabul edildiği şeklinde mala zarar verme suçunun nitelikli hâlleri, m.152'de iki fıkra şeklinde yer almaktaydı. 6545 sayılı Kanun'la anılan maddeye üçüncü fıkra eklenmiştir. Bu hüküm, suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâlini içermektedir. Esasen iki hüküm aynı suç tipiyle ilgili olsa bile farklı kurumlar olduğundan bu düzenleme kanun yapım tekniğine uygun olmamıştır. Keza TCK m.152/3'e ekleme yapılmasına rağmen madde başlığında bir değişikliğe gidilmemiştir. Mevcut durumda "Mala zarar vermenin nitelikli hâlleri" şeklinde olan başlık ile TCK m.152/3 arasında bir

uyumsuzluk bulunmaktadır. Bu nedenle başlığın gözden geçirilmesinde yarar vardır. Bu aykırılığın giderilebilmesi için madde başlığına anılan ibare eklenebilir.

Sel ile taşkın kelimelerine TCK m.152'nin iki fıkrasında da yer verilmektedir. TCK m.152/1-b'de "sel ve taşkına" denilirken, TCK m.152/2-b'de ise "sel veya taşkına" denilmektedir. İki kelime arasında farklı bağlaç kullanılmasının sebebine anlam verememekteyiz. Sel ile taşkının farklı kavramlar olması nedeniyle "ve" bağlacının "veya" şeklinde değiştirilmesi uygun olacaktır.

TCK m.152/1-b'de yer verilen "diğer felaketlere" şeklindeki ibareden ne anlaşılması gerektiği hususunda kanımızca bir belirsizlik bulunmaktadır. Bu bentte "Yangına, sel ve taşkına, kazaya" ibarelerine yer verildikten sonra anılan ibareye yer verilmesi kanımızca uygun olmamıştır. Nitekim felaketin deprem, volkan patlaması ve hortum gibi doğayla ilgili olanların yanı sıra, ekonomik kriz veya salgın gibi olayları kapsayıp kapsamayacağı yönünde bir tereddüt söz konusudur. Bu nedenle kanunilik ilkesine aykırı olduğunu düşündüğümüz bu bendin yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Bu çerçevede diğer felaketler şeklindeki ibare doğal afetler ile değiştirilebilir. Diğer yandan, anılan ibare kaldırılabilir. Bu durumda kapsam daralmış olacaktır. Bize göre salgın gibi sağlıkla ilgili büyük olayların da bu bent kapsamına eklenmesi isabetli olacaktır. Bu nedenle afetlerin tek tek ya da kategorik olarak sayılmasında yarar vardır. Örneğin doğal afetler veya salgınlar şeklinde bir değişiklik yapılması mümkündür.

TCK m.152/1-g'de suçun "kamu görevlisinin zararına olarak işlenmesi"nden söz edilmektedir. Bu malın mülkiyetinin kime ait olacağına dair bir belirsizlik olduğu söylenebilir. Amaçsal yorum yapıldığında failin amacı kamu görevlisine zarar vermek olduğundan geniş yoruma tabi tutulabilir. Nitekim FCK m.322-3'te suçun belirli kamu görevlilerinin yanı sıra, bu kişilerin eşi, altsoyu, üstsoyu ve aynı konutta birlikte sürekli yaşadığı bir kişiye karşı işlenmesi nitelikli hâl olarak kabul edilmektedir. Yine de bu şekilde yapılan geniş yorumun kıyasa varması mümkündür. Bu bakımdan malın, kamu görevlisi olan mağdur dışındaki kişilere ait olmasına dair durumların da TCK m.152/1-g'deki hâl kapsamına girebilmesi için değişiklik yapılması yerinde olacaktır.

TCK m.152'ye yeni nitelikli hâllerin eklenmesi düşünülebilir. Cezayı ağırlaştıran nitelikli hâllere dair önerilerimizi şu şekilde sıralayabiliriz: FCK

m.322-3'ün ilk fıkrasında olduğu üzere yaş, sakatlık ve hastalık gibi mağdurun savunmasızlığına ilişkin belirli durumların suçun işlenmesini kolaylaştırması durumunda ceza ağırlaştırılabilir. Bu nedenler fiilin işlendiği anda mevcut olmalı ve fail tarafından bilinmelidir.

Suçun maddi konusu olan malın, mağdurun üzerinde, yakınında veya uzağında olması kural olarak suçun oluşumu açısından önemsizdir. Bu durum cezanın belirlenmesi aşamasında gözetilebilmektedir. Bize göre yağma ile hırsızlık suçu arasındaki ilişki mala zarar verme suçu açısından da kurulabilmelidir. Bu bakımdan malın mağdurun üzerindeyken suçun işlenmesi bir nitelikli hâl olarak kabul edilebilir.

Adil yargılanma hakkı kapsamında kişilerin bu hakkını olması gerektiği şekilde kullanabilmesi için daha özel bir düzenlemeyle korunması gerekebilir. Örneğin mağdurun, alacak hakkı nedeniyle faile dava açması veya icra takibi başlatması, failin işlemiş olduğu başka bir suç nedeniyle ihbarda veya şikâyette bulunması, failin şüpheli veya sanık olarak yargılandığı davada tanık olarak dinlenmesi, davaya katılma talebinde bulunması ve katılan sıfatını alması veya kanun yoluna başvurması gibi durumlarda, failin mağdura ait mala zarar vermesi, ayrıca mağdurun iradesinin etkilenmesi gibi olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir. Bu durumda m.277'deki suç ile m.152/1-g'deki hâlin oluşması mümkündür. Ancak bu hükümler, belirttiğimiz her durumu kapsamamaktadır. Bu nedenle anılan kişilerle birlikte bunların altsoyu, üstsoyu ve aynı konutta birlikte yaşadıkları kişiler gibi diğer kişilere karşı işlenen suçlar da kapsama dâhil edilebilir.

2020 yılında neredeyse bütün Dünyada olduğu gibi COVID-19 pandemisi ülkemizde de ortaya çıktı. Bu süreç gösterdi ki salgın ile mücadelede rol alan malların özel olarak korunması gerekebilmektedir. Salgın gibi sağlık açısından büyük olumsuz olayların yanı sıra, normal zamanlarda da sağlık alanında kullanılan araçların ceza hukuku açısından ayrıca düzenlenmesi gerekebilmektedir. Bu nedenle yara bandı gibi hem maliyeti hem de etkisi düşük olan malların hariç tutulacak şekilde, röntgen gibi cihazlar ile aşılamada kullanılan veya belirli reçeteyle satılan ve ulaşımı zor olan ilaçların kapsama dâhil edilmesi uygun olabilir.

Bunlara ek olarak cezayı hafifleten nitelikli hâllerin de eklenmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Bunlardan ilki malın değerinin az olmasıdır. Yağma, zimmet ve hırsızlık suçlarında öngörülen benzer niteliği haiz bir düzenlemenin

mala zarar verme suçu açısından da öngörülmesinde yarar vardır. Bir diğer hâl ise malın mülkiyetinin fail ile mağdura ait olmasına ilişkindir. Bu suçun maddi konusu başkasına ait bir mal olduğundan, malın bir kısmının fail dışındaki bir kişiye ait olması durumunda suç oluşabilmektedir. Ancak özellikle fiziken bölünmeyen veya bölünemeyen, diğer bir ifadeyle fail ile başkasına ait kısmın ayrılmadığı veya ayrılamadığı mallar açısından failin cezalandırılması ceza adaleti açısından uygun düşmeyebilir. Bundan dolayı TCK m.144/1-a'dakine benzer bir düzenlemenin bu suç açısından da öngörülmesi düşünülebilir.

Suçun işlenmesi sonucunda yangın çıkabilmektedir. Esasen suçun yakıcı madde kullanarak veya yakarak işlenmesi durumunda TCK m.152/2'deki hâl söz konusu olabilmektedir. Ancak bu hâl, suçun işlenmesinde kullanılan yönteme ilişkindir. Suçun işlenmesi sonucunda yangın çıkması durumunda cezanın ağırlaştırılması amacıyla yeni bir neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâlin eklenmesinde yarar vardır.

KAYNAKÇA

Alşahin, Mehmet Emin. *Yargıtay Kararları Işığında Mala Zarar Verme Suçları*. Ankara: Turhan, 2010.

Artuk, M. Emin, Ahmet Gökcen, M. Emin Alşahin ve Kerim Çakır. C*eza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Adalet, 2022.

Aslan, Göksel, *Örneklerle Uygulamada Dolandırıcılık, Hırsızlık Ve Mala Zarar Verme Suçları* Ankara: Adalet, 2021.

Avcı, Adem. *Türk Ceza Hukukunda Sporda Düzensizlik ve Şiddet*. İstanbul: On İki Levha, 2020.

Bakıcı, Sedat ve Gürsel Yalvaç. *5237 Sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Özel Hükümler* 2. Ankara: Adalet, 2008.

Bayraktar, Köksal. "Mala Zarar Verme." Özel Ceza Hukuku – Cilt IV – Malvarlığına Karşı Suçlar. İstanbul: On İki Levha, 2018, 115-160.

Bénézech, Michel. "Le Feu Criminel." *Libres Cahiers Pour La Psychanalyse* 22, no. 2 (2010): 39-45.

Centel, Nur, Hamide Zafer ve Özlem Çakmut. *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar Cilt: I*. İstanbul: Beta, 2021.

Chaibou, Boukari Laouali. *Droit Pénal Spécial*. Paris: Le Lys Bleu, 2022.

Dechepy-Tellier, Johan. "La Spécification En Droit Pénal Est-Elle En Voie De Disparaître ?." *Revue De Science Criminelle Et De Droit Pénal Comparé*, no. 4 (2017): 677-698.

Donay, Süheyl. *Türk Ceza Kanunu Şerhi*. İstanbul: Beta, 2017.

Dönmez, Burcu. "Hayvanlara Yönelik İşlenen Suçlar." *Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi* 8, no. Özel (2013): 903-925.

Dönmezer, Sulhi. *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler*. İstanbul: Beta, 2004.

Dreyer, Emmanuel. *Droit Pénal Spécial*. Paris: Ellipses, 2016.

Eker, Hüseyin. "Mala Karşı İşlenen Suçlarda Etkin Pişmanlık (5237 Sayılı TCK'nın 168. Maddesi)." *TBB Dergisi*, no. 100 (2012): 363-388.

Erem, Faruk. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Cilt III*. Ankara: Seçkin, 1985.

Erol, Haydar. *Açıklamalı ve* İçtihatlı Türk Ceza Kanunu Şerhi Cilt 2. Yayın Yeri ve Yayınevi Bilgisi Yok, 2015.

Gürocak, İsmail. "Türk Ceza Kanunu'nda "Mala Zarar Verme" ve "İbadethanelere Ve Mezarlıklara Zarar Verme" Suçları." *TBB Dergisi*, no. 94 (2011): 149-186.

Hakeri, Hakan ve Derya Tekin. *Tartışmalı Sorularla Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Adalet, 2022.

Jaworski, Véronique. "Chronique De Droit Pénal De L'environnement (Septembre 2014 À Décembre 2015)." *Revue Juridique De L'environnement.* no. 41, no. 2 (2016): 362-375.

Joseph-Ratineau, Yannick. *La Privatisation De La Répression Pénale Tome 1*. Paris: Connaissances et Savoirs, 2017.

Kaplan, Mahmut. "Binalarda Kolon Kesme Eylemlerinin Ceza Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi." *THD*, no. 204 (2023): 19-31.

Koca, Mahmut ve İlhan Üzülmez. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Adalet, 2023.

Leonhard, Julie ve Catherine Ménabé. *Le Droit Pénal Spécial En Cartes Mantales*. Paris: Ellipses, 2023.

Littmann-Martin, Marie-José. "La Protection Pénale De L'environnement En Droit Français." içinde *Site Contaminés: En Droit Comparé de L'Environnement*, 185-211. Paris: Pulim, 1995.

Longère, Frédérique. "Droit Pénal Et Patrimoine Privé De La Personne : Une Relation Symbiotique Empreinte D'ambivalence." içinde *Personne Et Patrimoine En Droit: Variations Sur Une Connexion*, ed. Louis-Daniel Muka Tshibende, 331-360. Bruxelles: Bruylant, 2014.

Malabat, Valérie. *Droit Pénal Spécial*. Paris: Dalloz, 2020.

Önder, Ayhan. Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar. İstanbul: Filiz, 1994.

Özbek, Veli Özer, Koray Doğan ve Pınar Bacaksız. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Seçkin, 2024.

Özen, Mustafa. *Ceza Hukuku Özel Hükümler Dersleri*. Ankara: Adalet, 2017.

Parlar, Ali ve Muzaffer Hatipoğlu. *5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu 2. Cilt*. Ankara: Yayın, 2007.

Pin, Xavier. *Droit Pénal Général*. Paris: Dalloz, 2018.

Raschel, Evan. *Droit Pénal*. Paris: Ellipses, 2024.

Rassat, Michèle-Laure. *Droit Pénal Spécial - Infractions Du Code Pénal*. Paris: Dalloz, 2018.

Sarıtaş, Erkan. "5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Mala Zarar Verme Suçu." İstanbul Barosu Dergisi 82, no. 1 (2008): 155-176.

Sordino, Marie-Christine. "Street Art, De L'illicite Au Licite? Du Délit À L'art? Une Redéfinition Des Frontières." *Revue De Science Criminelle Et De Droit Pénal Comparé*, no. 3 (2019): 599-612.

Soyaslan, Doğan. *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Yetkin, 2020.

Tezcan, Durmuş, Mustafa Ruhan Erdem ve Rıfat Murat Önok. *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*. Ankara: Seçkin, 2024.

Toroslu, Nevzat. *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Savaş, 2018.

Turabi, Selami. *Mala Zarar Verme Suçları*. Ankara: Seçkin, 2008.

Vannier, Patricia. *Le Droit Pénal Spécial En Tableaux*. Paris: Ellipses, 2024.

Vicentini, Jean-Philippe. *Fiches De Droit Pénal Spécial*. Paris: Ellipses, 2024.

Yaşar, Osman, Hasan Tahsin Gökcan ve Mustafa Artuç. *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu 4. Cilt*. Ankara: Adalet, 2014.

Yokuş Sevük, Handan. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Adalet, 2022.